

PRT 303 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00035212/25

Ders 7: Seramikli Neolitik Dönem

Erken Dönem Yerleşimler: Philia – *Drakos A* & Dhali - *Agridi*

Geç dönem Yerleşimler: Sotira – Teppes, Ayios Epiktitos – Vrysi, Kandou –
Kouphovounos, Klepini – Troulli, Paralimni – Nissia, Kalavassos - Kokkinoyia

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ankara Üniversitesi
Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı

Philia – Drakos A

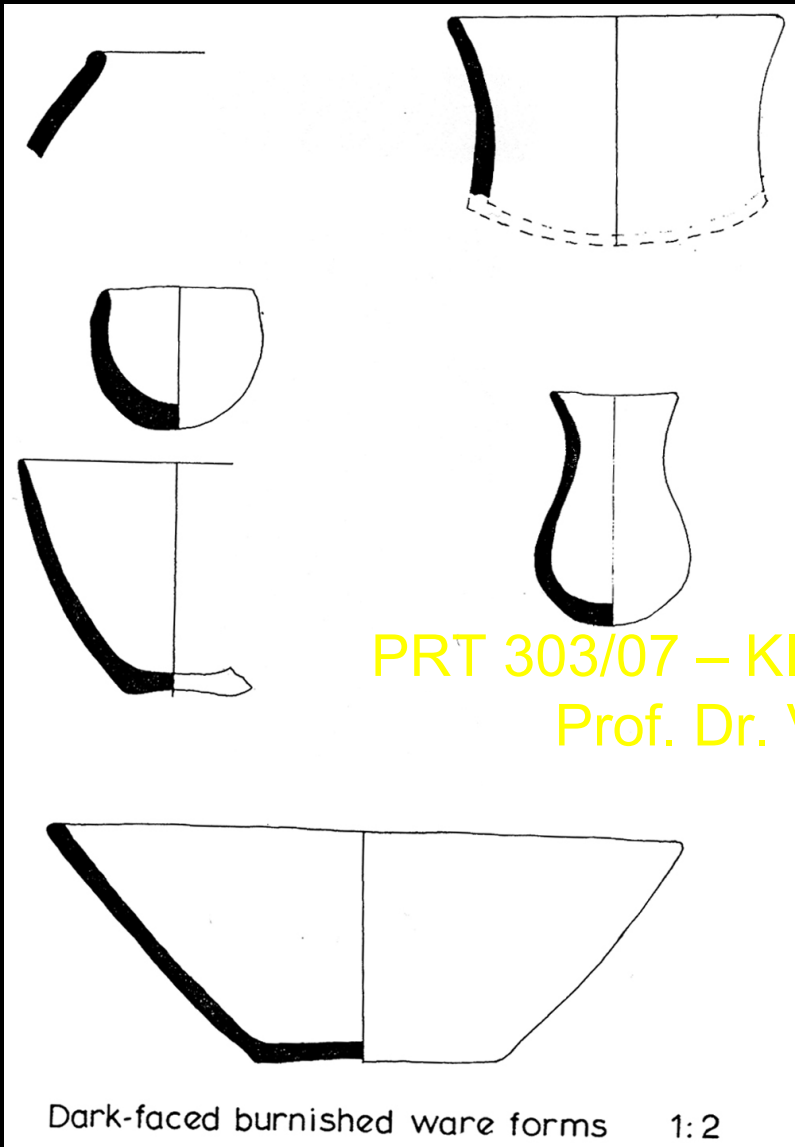
• M.Ö. 4800/4600 yıllarında Khirokitia Kültürünün sona erişinden sonra Kıbrıs yeniden yerleşimlere sahne olur.

• Adadaki ilk seramik örnekleri bu dönemde ortaya çıkar. Oysa çevredeki anakaralara PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ baktığımızda daha M.Ö. 7000lerden itibaren seramik kullanıldığını görüyoruz.

• Bu yeni bir kültür mü? Adaya dışarıdan yeni gelenler mi var? Adada henüz keşfedilmemiş bir geçiş dönemi mi var?

• Seramikli Neolitik döneme ait en erken yerleşim Dhali-Aghridi – Burası olasılıkla mevsimsel bir kamp alanıdır.

Dhali - Aghridi

Erken Seramikli Neolitik kap formları
e.g. Dali-Agridhi, Philia-Drakos A

Geç Seramikli Neolitik kap formları
e.g. Sotira-Teppes, Ayios Epiktitos-Vrysi

KIBRIS SERAMİKLİ NEOLİTİĞİNİN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

- Köy yerleşmeleri...Kıyılardaki burun yapan alanlar üzerinde veya dağlar ve kıyı bölgeleri arasındaki geçiş alanlarında yer alan tepeliklerde.
- Bu köy yerleşmelerinin ekonomisi geyik avcılığı, koyun ve keçi beslenmesi, domuz yetiştiriciliği ve arpa, buğday üreticiliği yanında zeytin ve mercimek toplamaya dayanıyordu.
- Seramik öncesi Neolitiğin geç evresinde kurulan bir çok yerleşim bu dönemde yeniden iskan edilmiştir. Bunun dışında birçok yerleşim ise yeniden ana toprak üzerine kurulmuştur.

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

- Geç Neolitik dönemde tüm ada çapındaki maddi kültür kalıntıları arasında bir homojen yapı karşımıza çıkmaktadır. Evler yarı dağlık ve yarı otluk alanlarda yapılmış, birbirinden bağımsız, taş temelli kerpiç yapılardır. Bölme duvarları, merkezden farklı yerde yapılmış ocaklar, pise veya taş ile yapılmış sekiler ve tabanlar üzerinde yapılan bir takım düzenlemeler tüm yerleşmelerde karşımıza çıkan ortak özelliklerdir.
- Farklı merkezlerde, birbirine çok benzeyen taş veya kemik aletler bulunmuştur. Taş kaplar, yontma taş endüstrisi, öğütme taşları, çekiçler, ezme taşları, delikli diskler, deliciler ve balık oltaları...
- Eldeki kanıtlar, mezarlıkların genellikle yerleşmelerin dışında olduğuna işaret etmektedir. (En iyi kanıtlar Sotira – Teppes’de ele geçmiştir.)

Sotira - Teppes

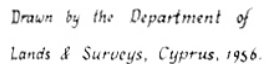
Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00035612/25

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

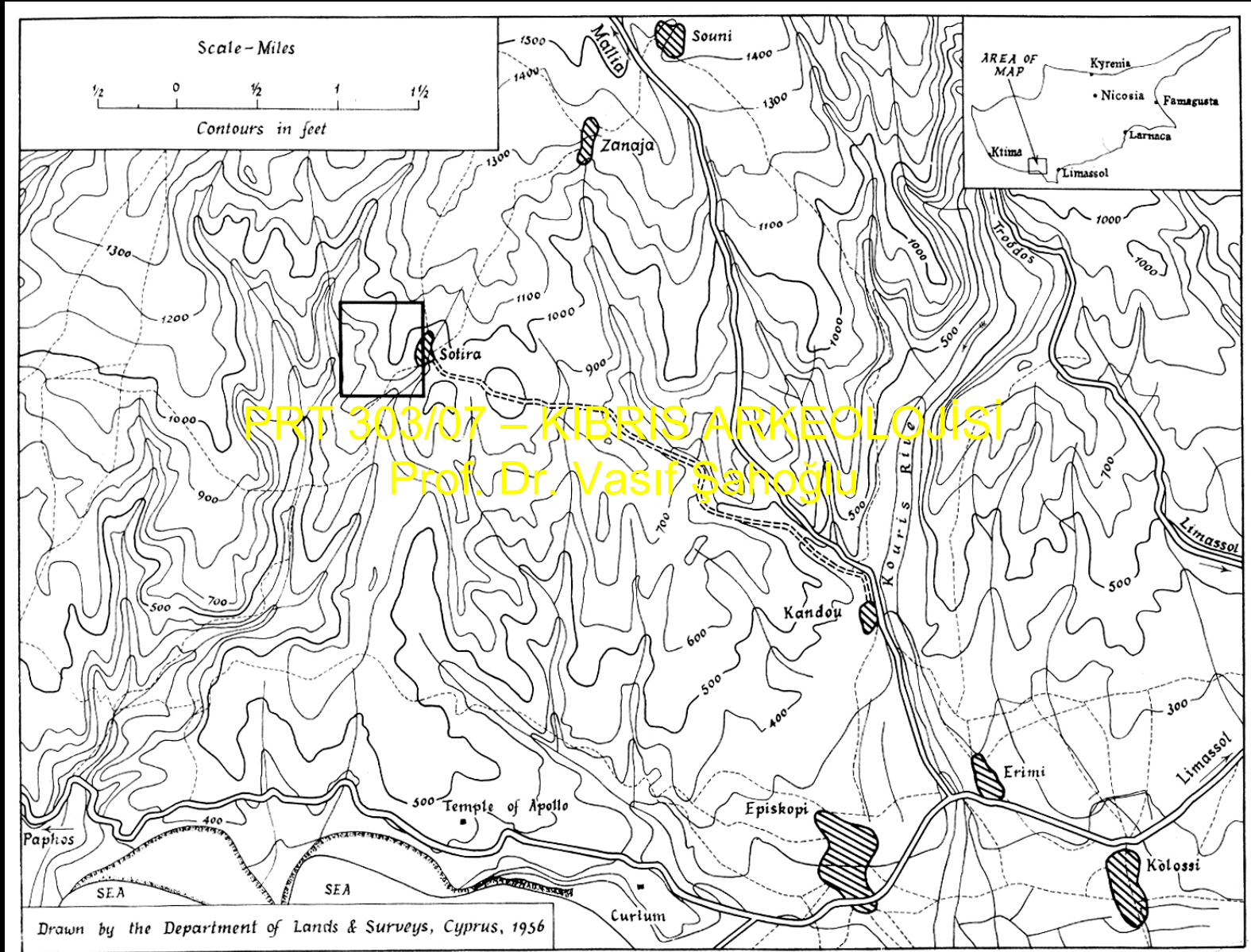
Sotira - Teppes

0 25 km

Cyprus - January 30, 2001 - MODIS/MODLAND/Desclo

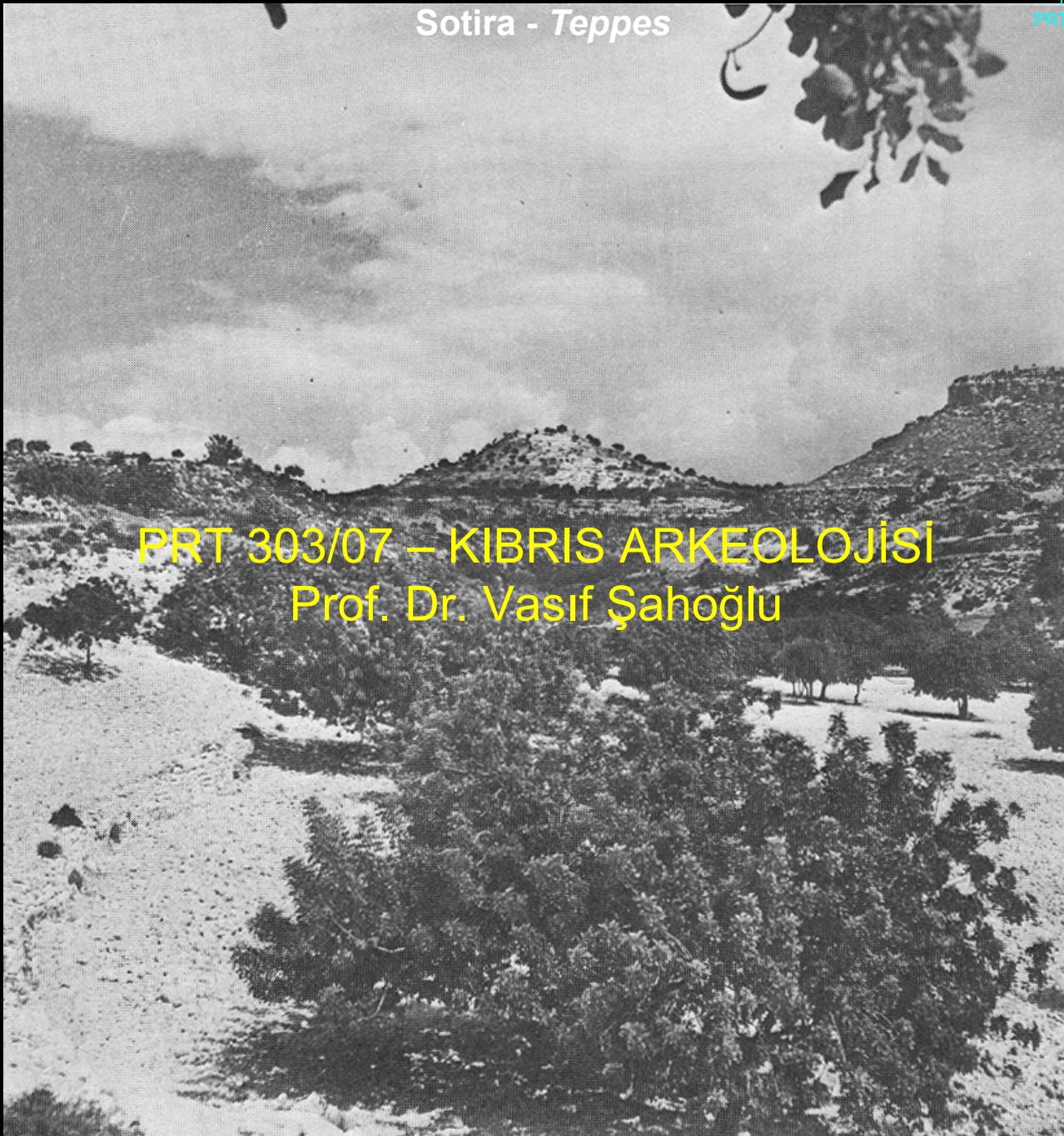
Sotira - Teppes

Sotira - Teppes

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00035912/25

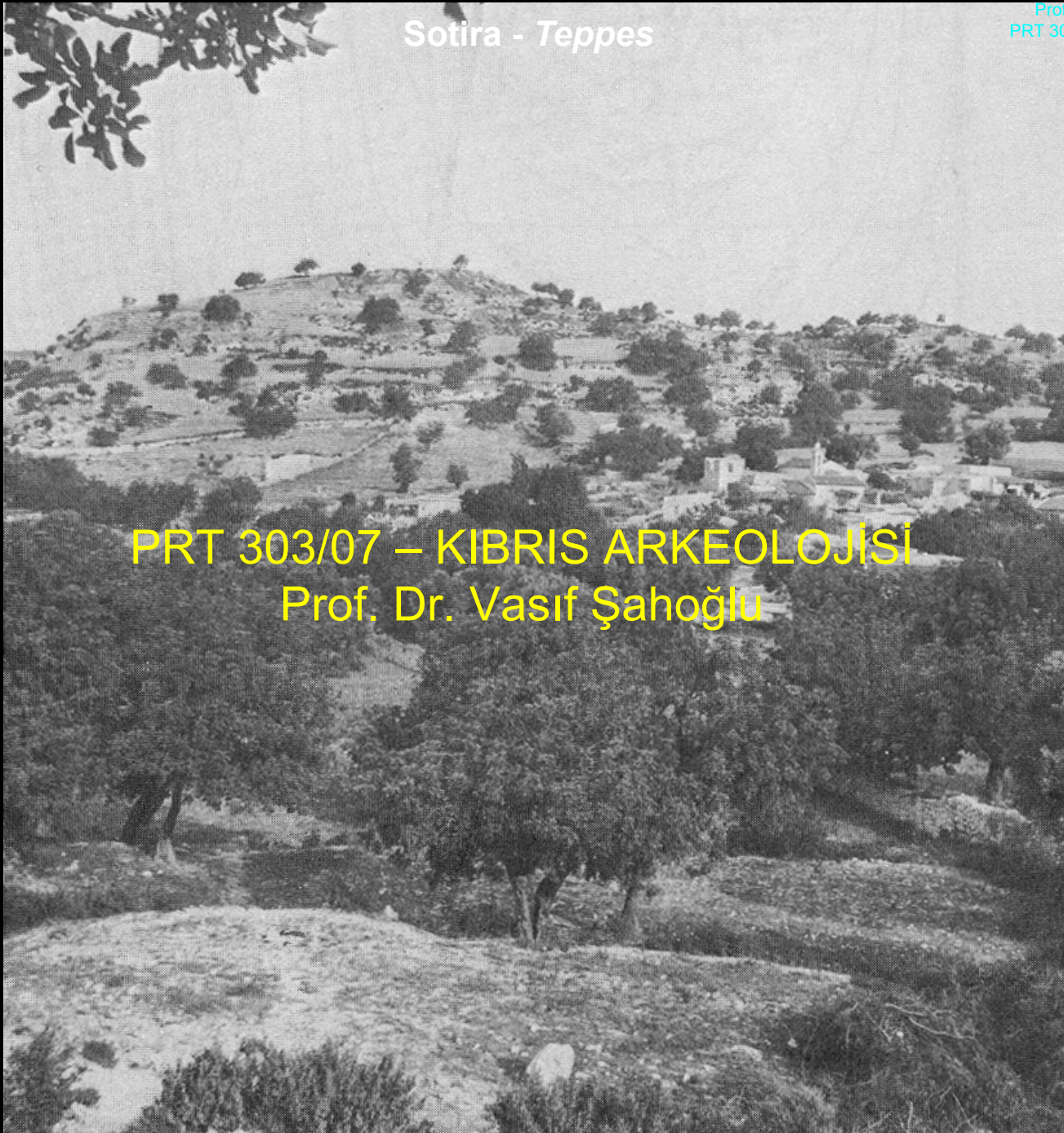
PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

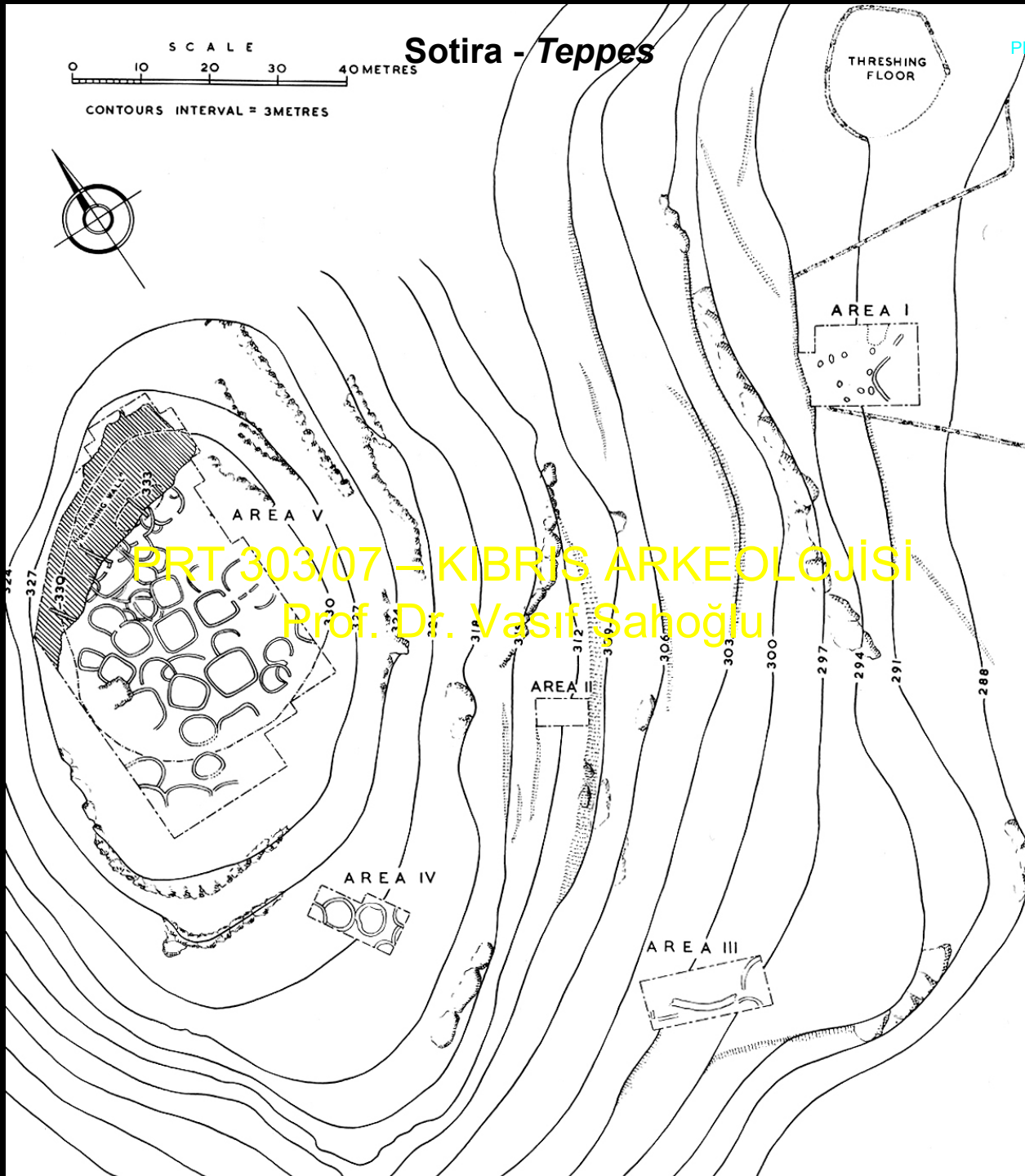

Sotira - Teppes

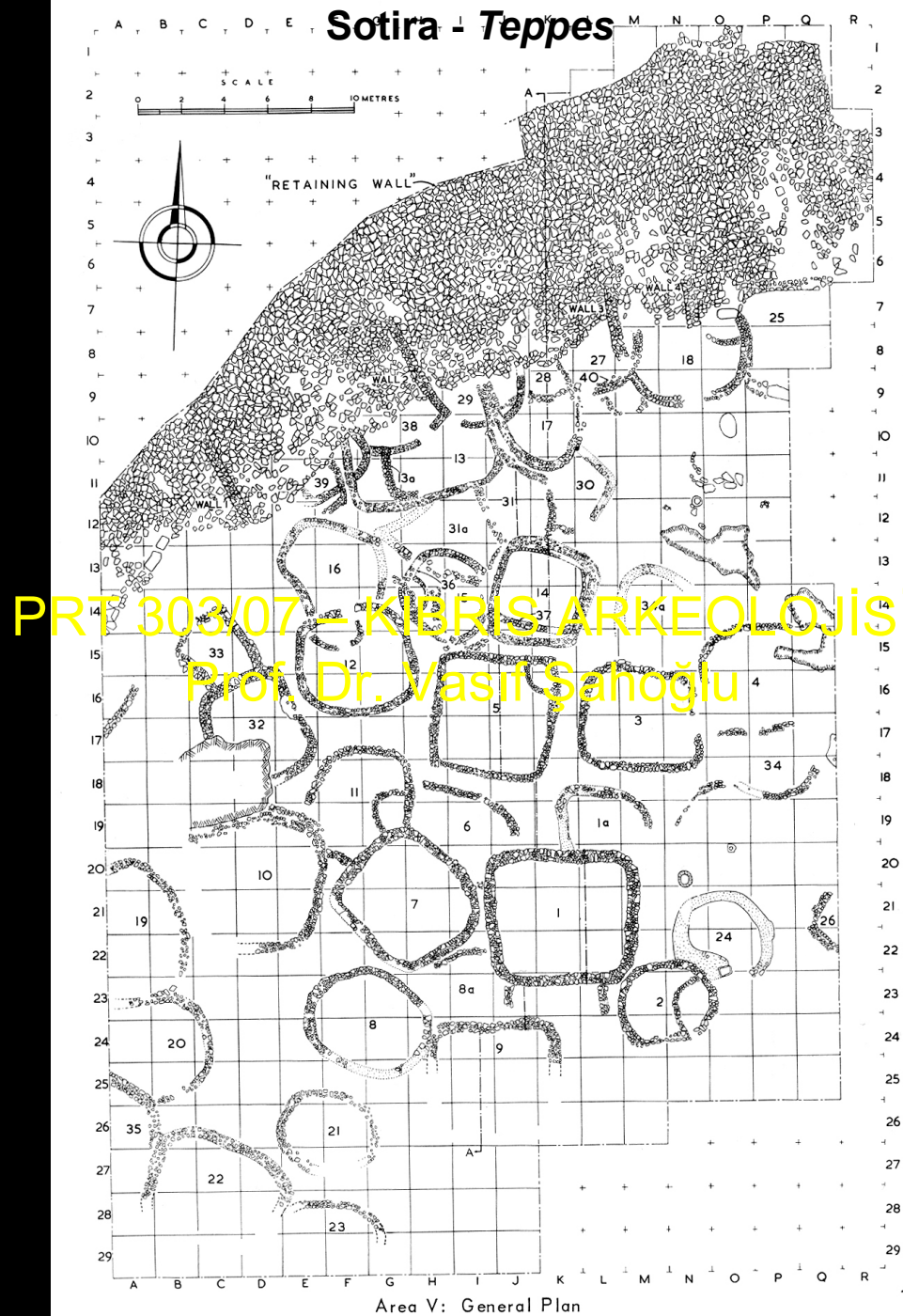
Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00036012/25

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

Sotira - Teppes

a. House 1, Floor I, Seen from the South

b. House 1, Floor II, Seen from the South

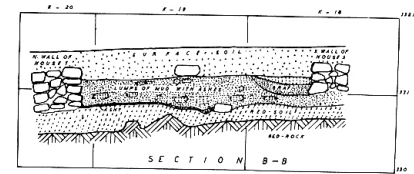
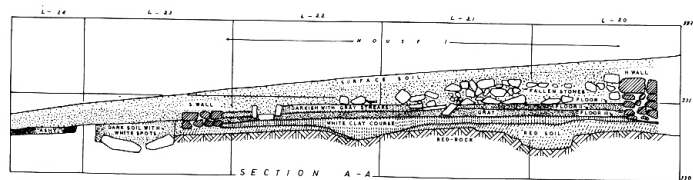
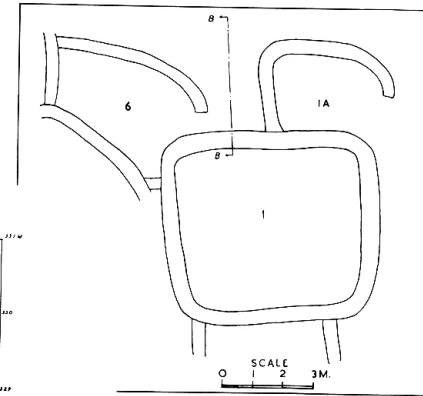
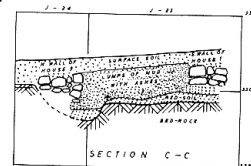
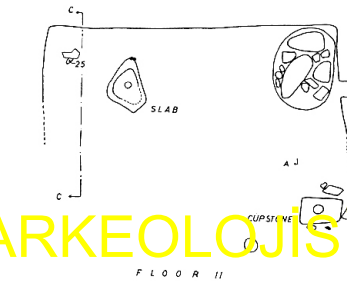
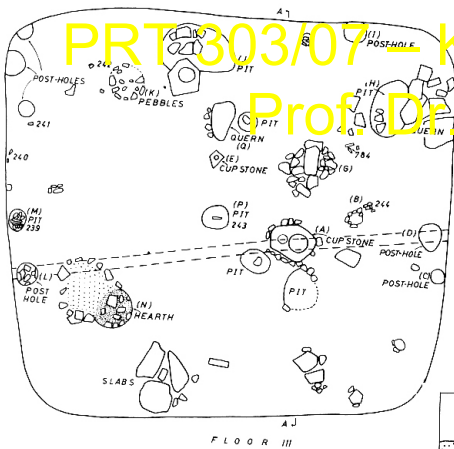
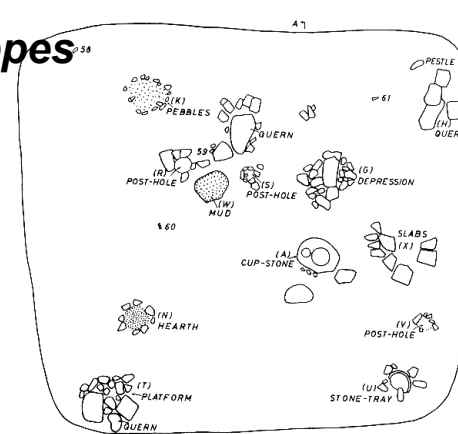
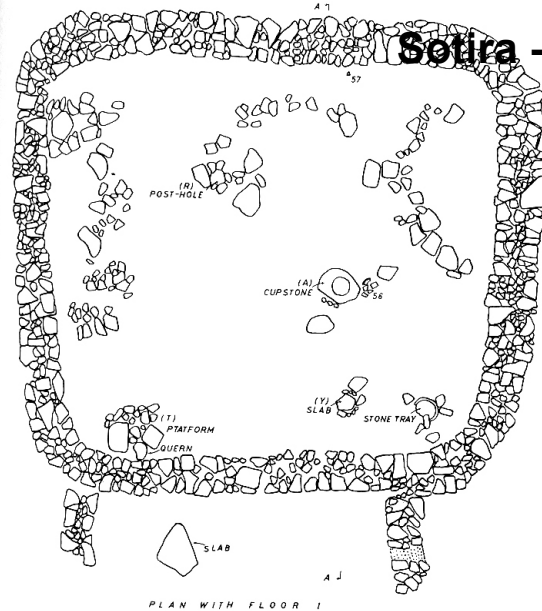
c. House 1, Floor III, Seen from the Southwest

d. House 1, Floor II, Cupstone

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Sotira - Teppes

PRT303/07 KIBRIS ARKEOLOJISI
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

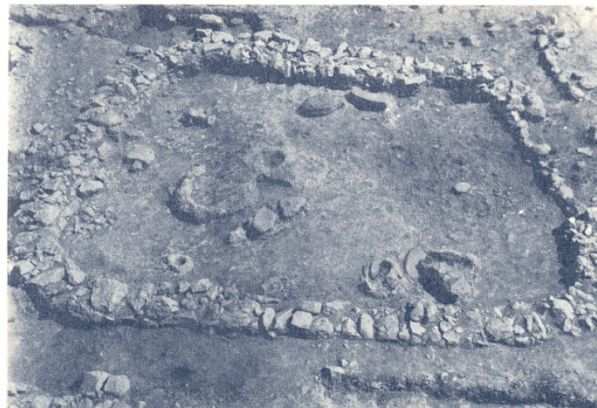
a. House 2, Floor I: General View from the North

b. House 2, Floor II: on the left, the Hearth

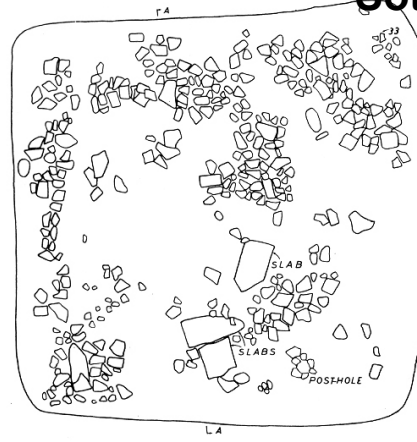
c. House 3 with Floor II (Foreground)

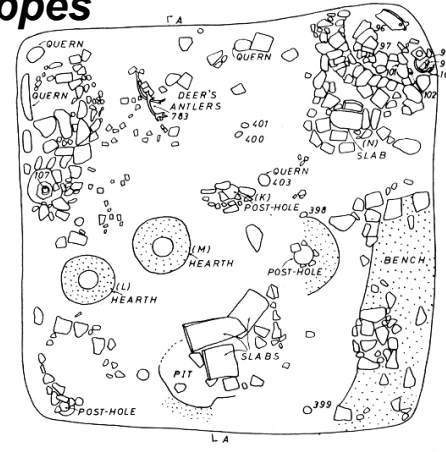
d. House 3, Floor III, Seen from the South

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

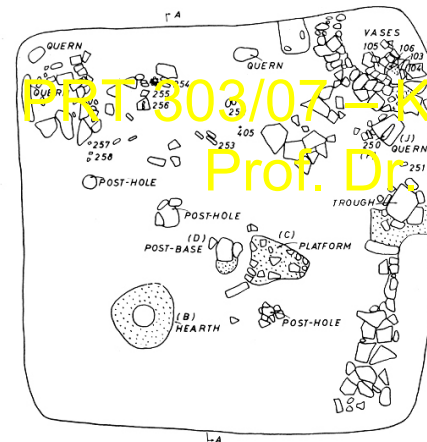
Sotira - Teppes

FLOOR I

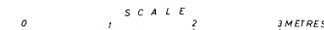
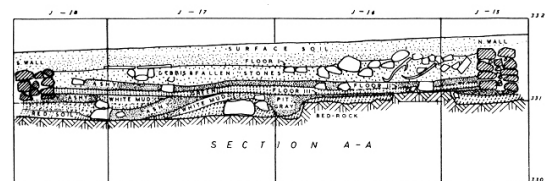
FLOOR II

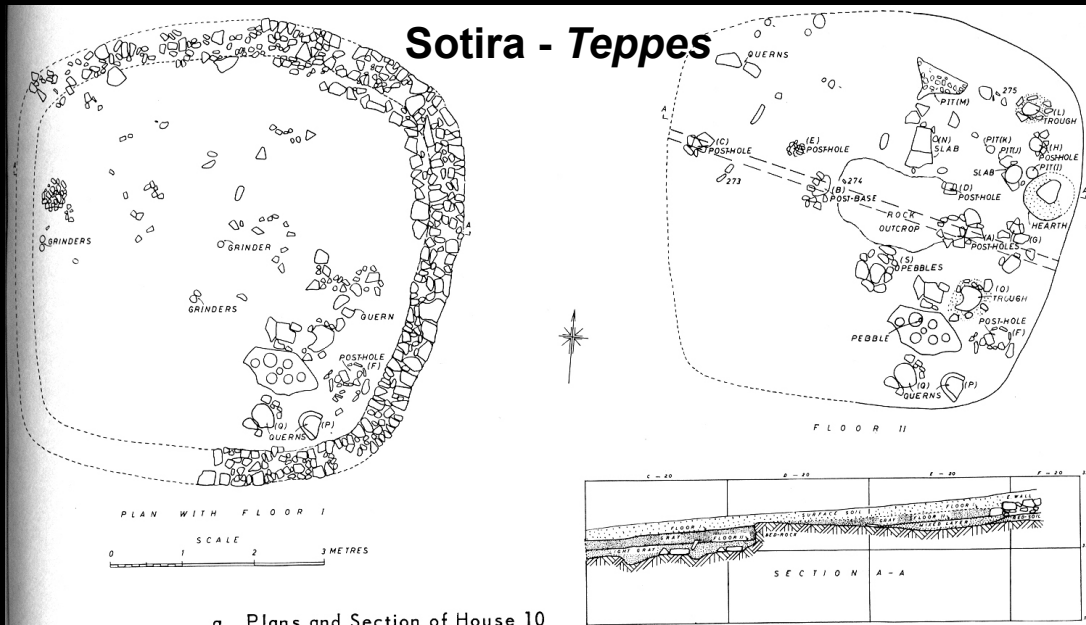
FLOOR III

PLAN

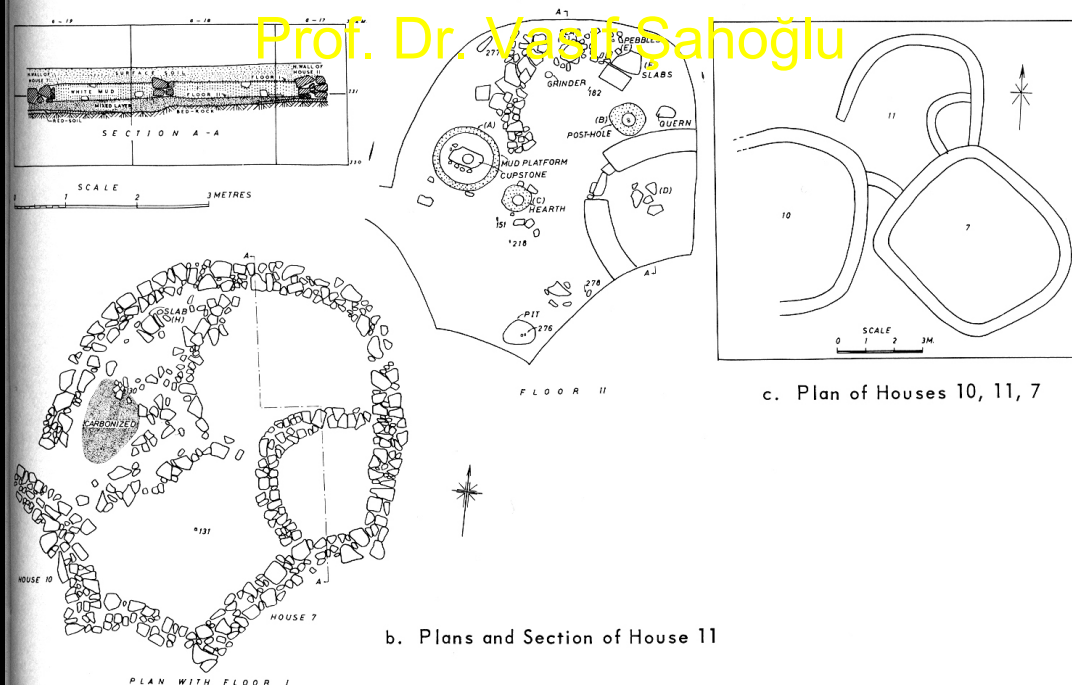
PRT 303/07 - KIBRIS ARKEOLOJISI
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

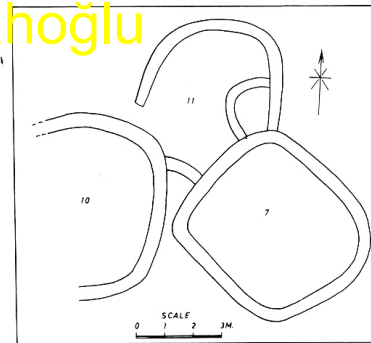
a. Plans and Section of House 10

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

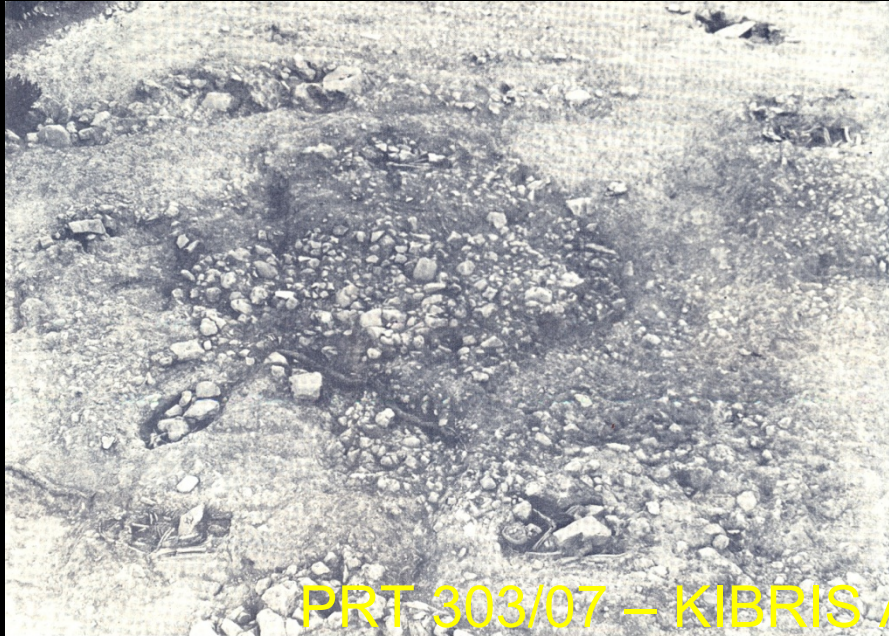

b. Plans and Section of House 11

c. Plan of Houses 10, 11, 7

SOTIRA-TEPPES MEZARLARI

a. Area I with Graves in situ

a. Area I, Grave 3

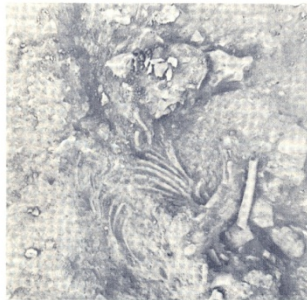
b. Area I, Grave 4

c. Area I, Grave 5

d. Area I, Grave 8

b. Area I, Grave 1

c. Area I, Grave 2

e. Area I, Grave 11

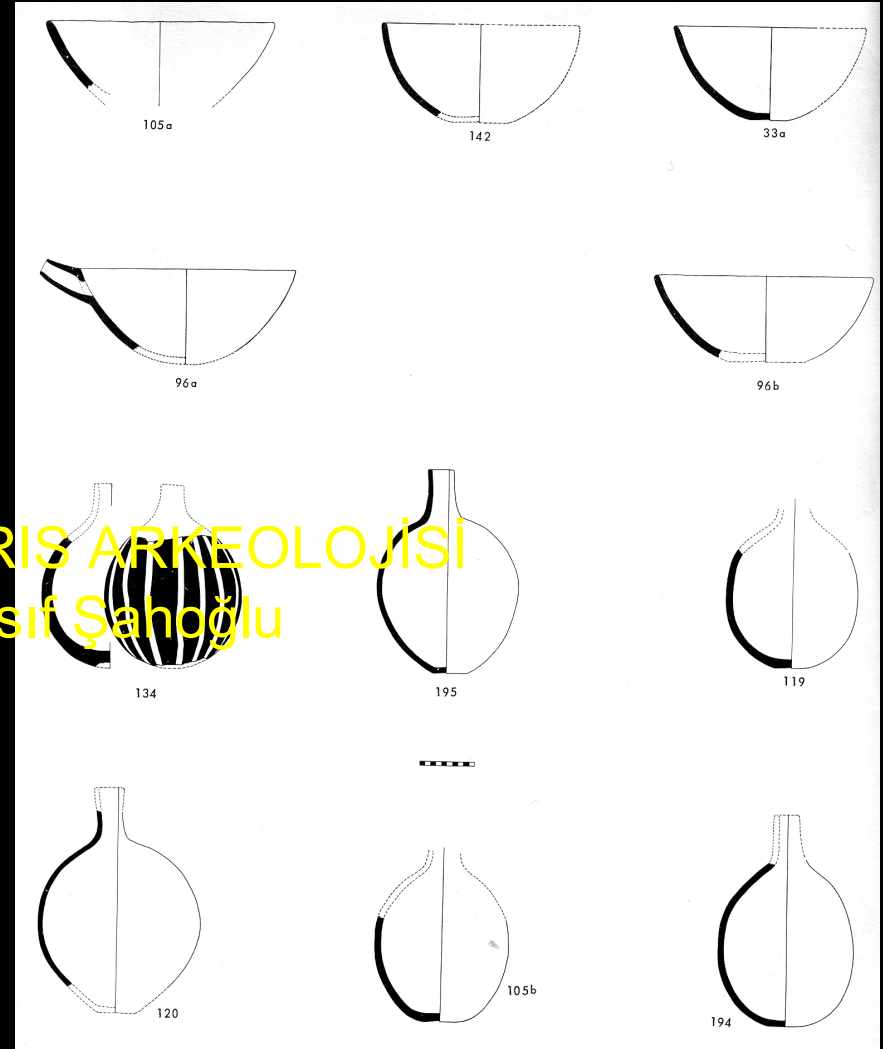
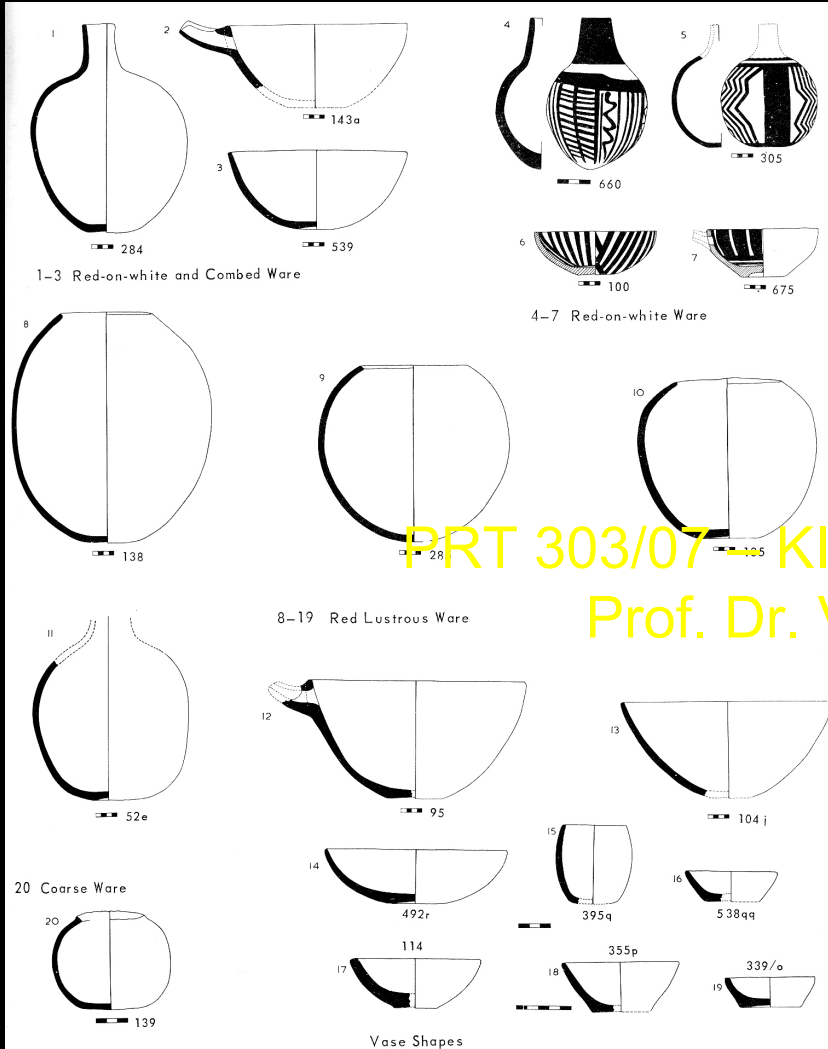

f. Area I, Grave 12

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

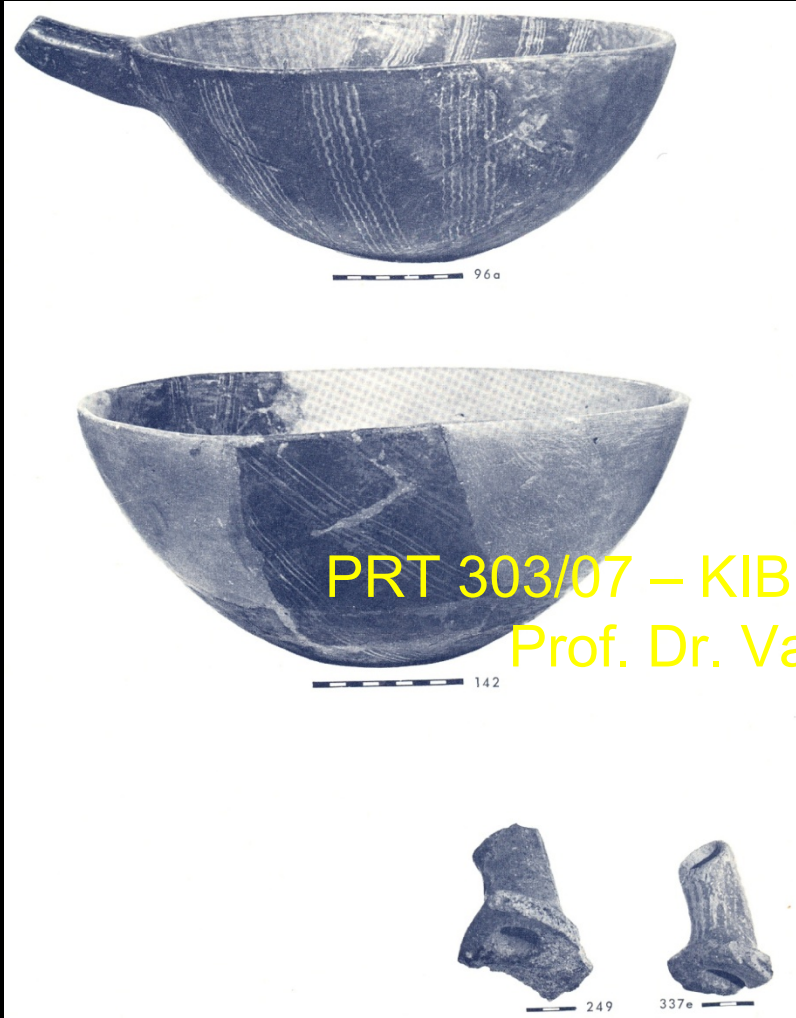
- 12 adet basit toprak mezar tespit edilmiştir. Mezar çukurları 70x60cm boyutlarında oluş 20cm derinliğindedir. Mezarlar ana yerleşimin doğusundaki yamaç üzerinde tespit edilmiştir. Mezarların tamamı tekil gömüdür ve ikinci bir kullanım göstermezler.
- Mezarların büyük bir bölümü erişkin bireylere aittir ve ölüler hocker pozisyonda yatmaktadır. Bir çok örnekte gövde üzerinde büyük bir taş görülmektedir. İki mezarda kafa tasının arkasında taşlara rastlanmıştır. Mezarlarda herhangi bir mezar eşyasına rastlanmamıştır.

Sotira - Teppes

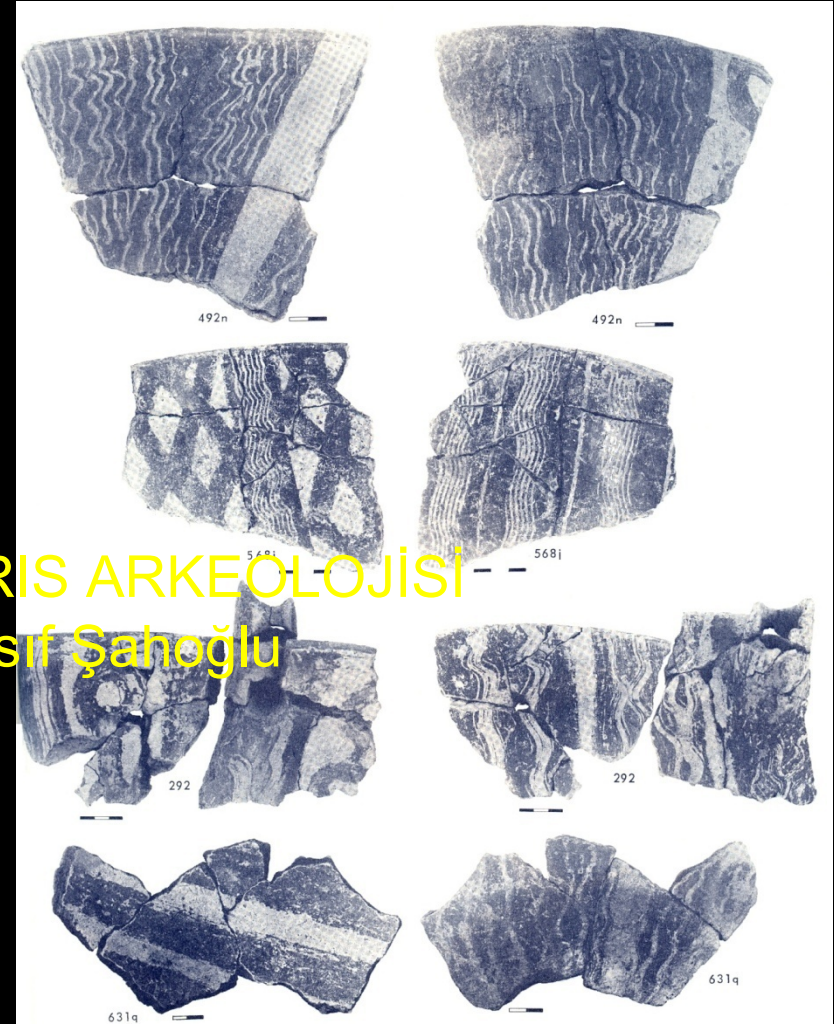

Seramik formlar, Sotira-Teppes

Sotira - Teppes

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Tarak bezeli seramik
Sotira-Teppes

Beyaz üzerine kırmızı ve Combed
Ware (RWCW) seramik, Sotira-
Teppes

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

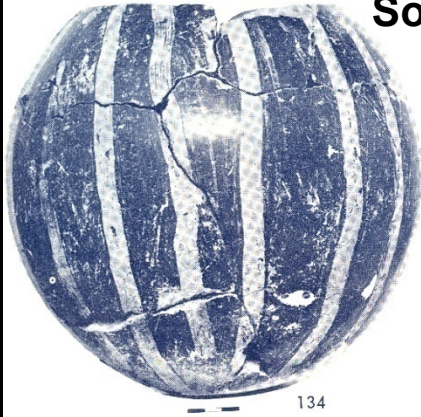
Sotira - Teppes

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00037212/25

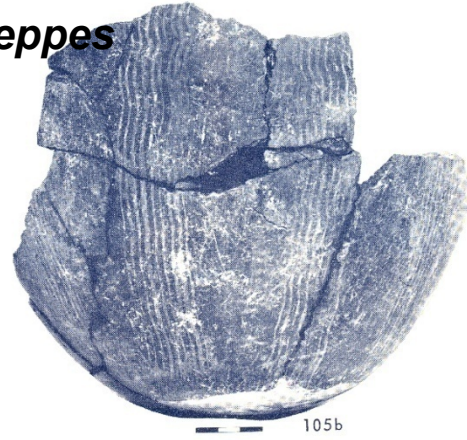
PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Sotira - Teppes

134

105b

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

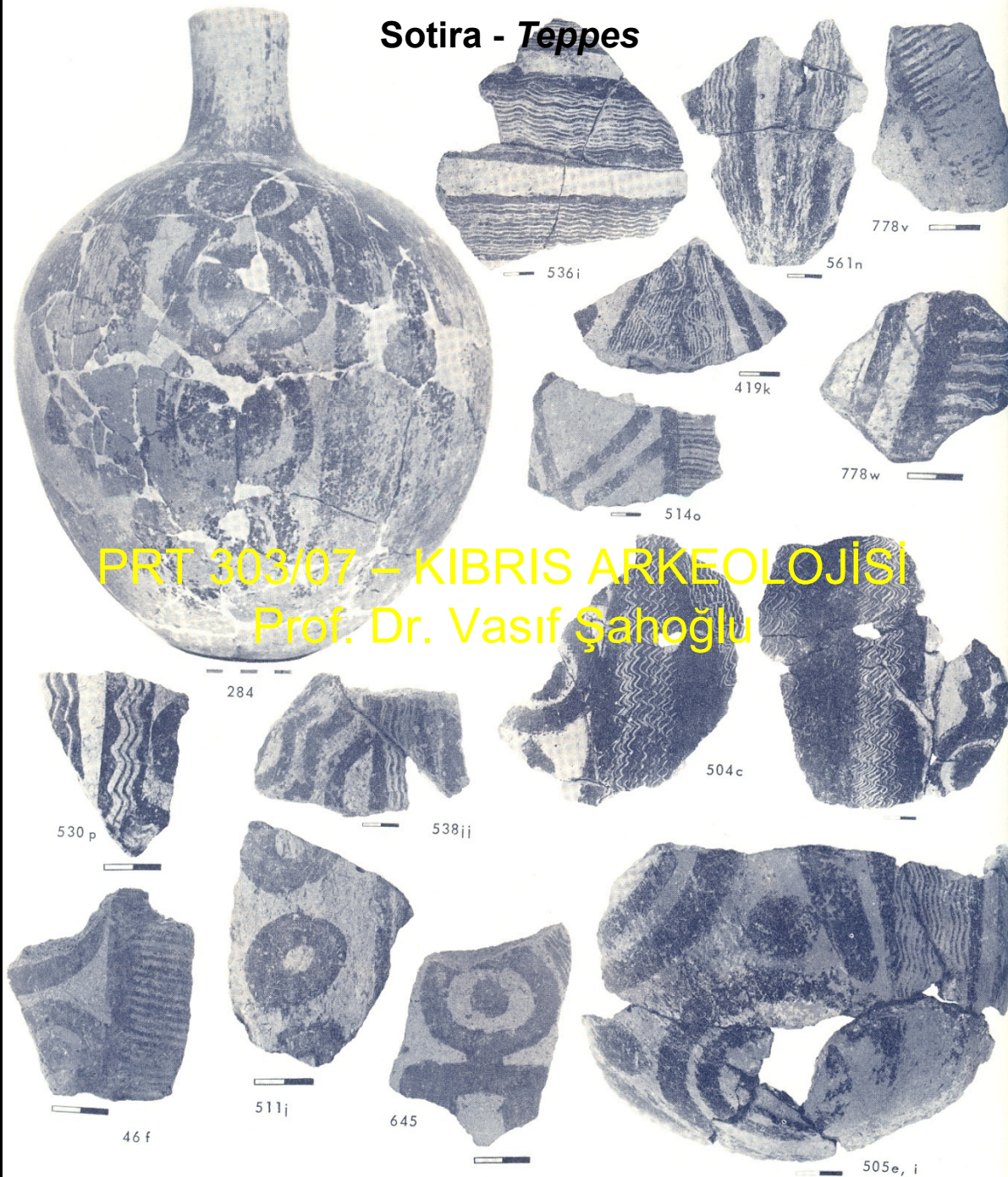

195

120

Sotira - Teppes

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Sotira - Teppes

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00037612/25

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

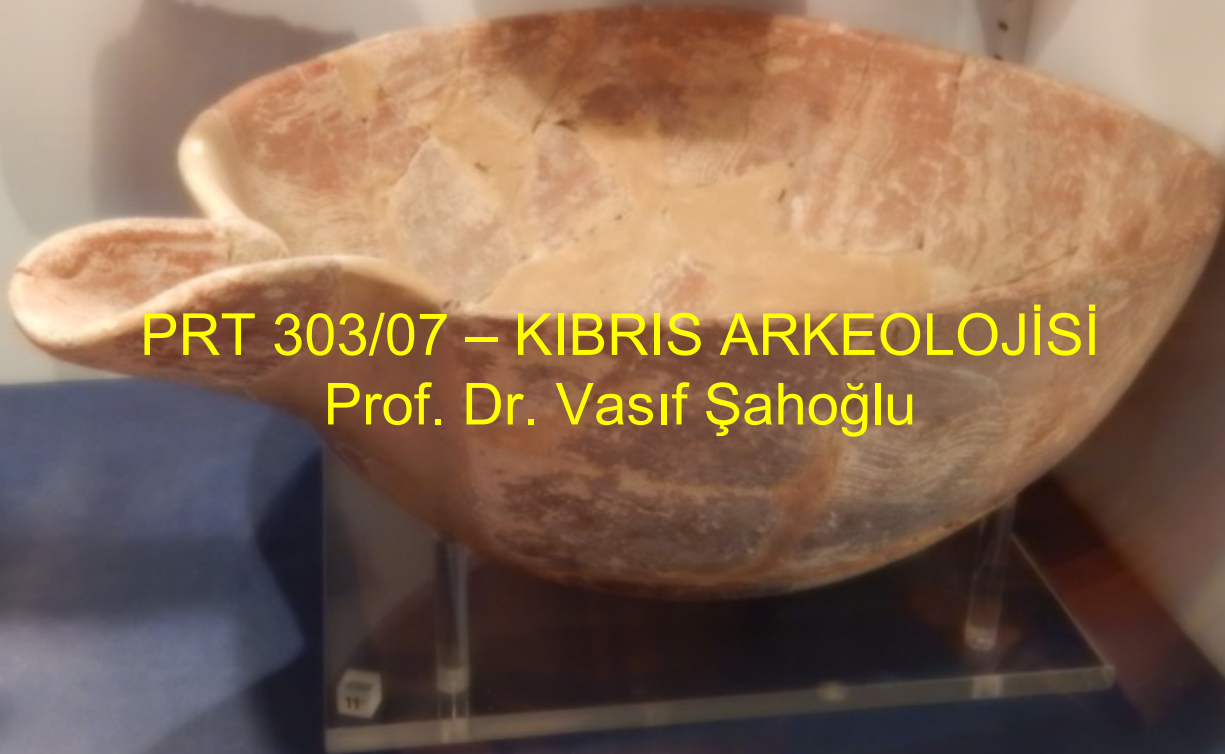

Sotira - Teppes

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Sotira - Teppes

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00037912/25

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Sotira - Teppes

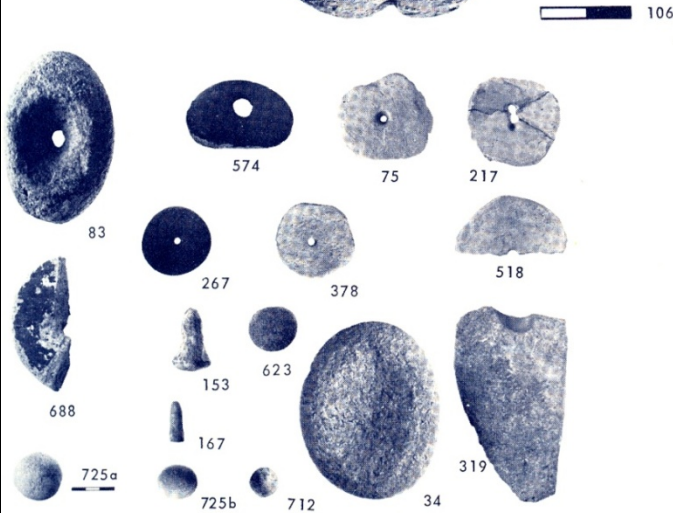
PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Kemik aletler, Sotira-Teppes

Sotira - Teppes

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

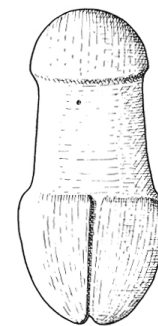
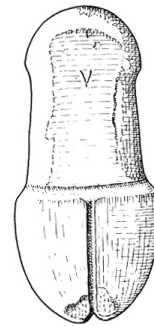
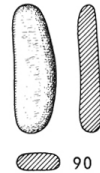
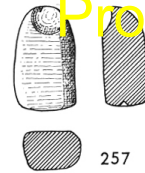
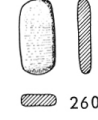
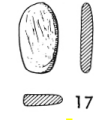
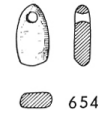
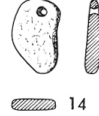
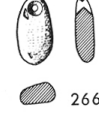
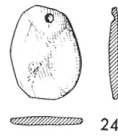
Taş buluntular, Sotira-Teppes

Sotira - Teppes

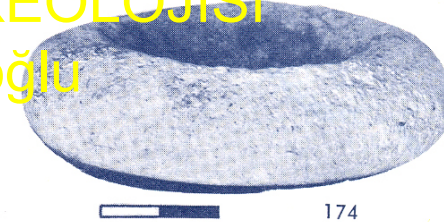
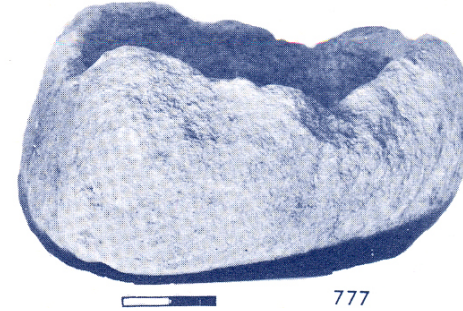
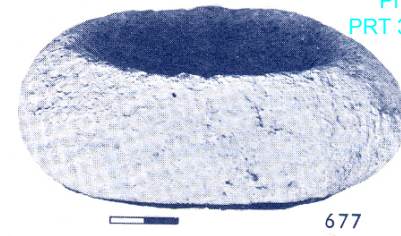
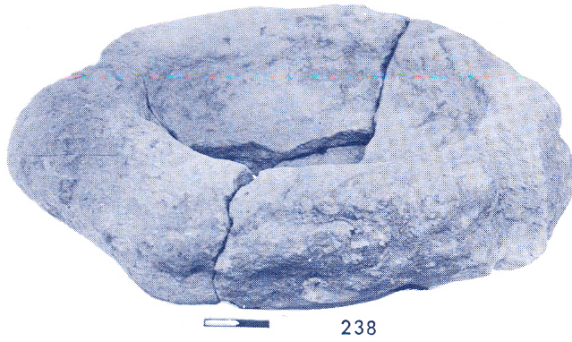

Stone Ornaments (pp. 200 ff.) (689 is of terracotta)

Sotira - Teppes

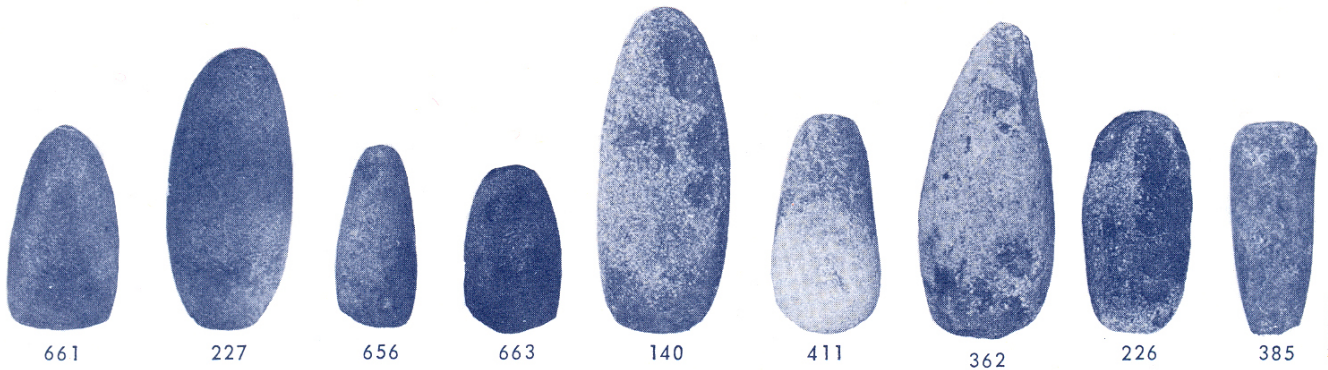

Sotira - Teppes

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Limestone Bowls (pp. 188 ff.)

Stone Celts (pp. 190 ff.)

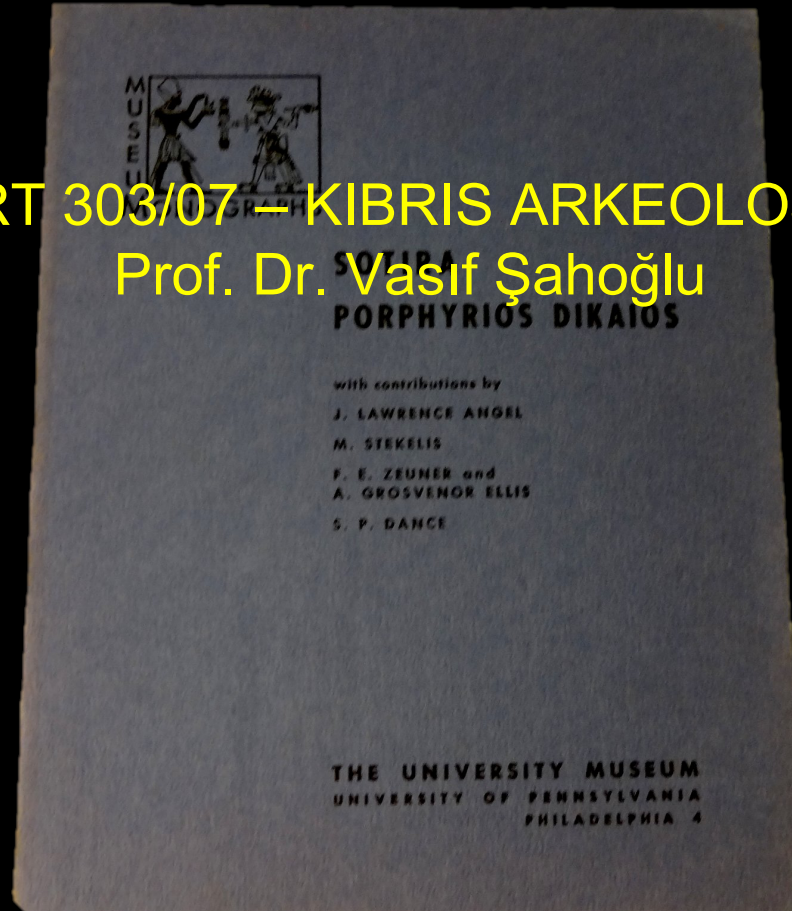
Kaynakça

<https://www.penn.museum/sites/kourion/sotira-teppes.php>

<http://www.brynmawr.edu/collections/nehinterns/cypriote/ceramicneolithic.html>

<http://www.sotira.org/index.php?lang=en&article=6>

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

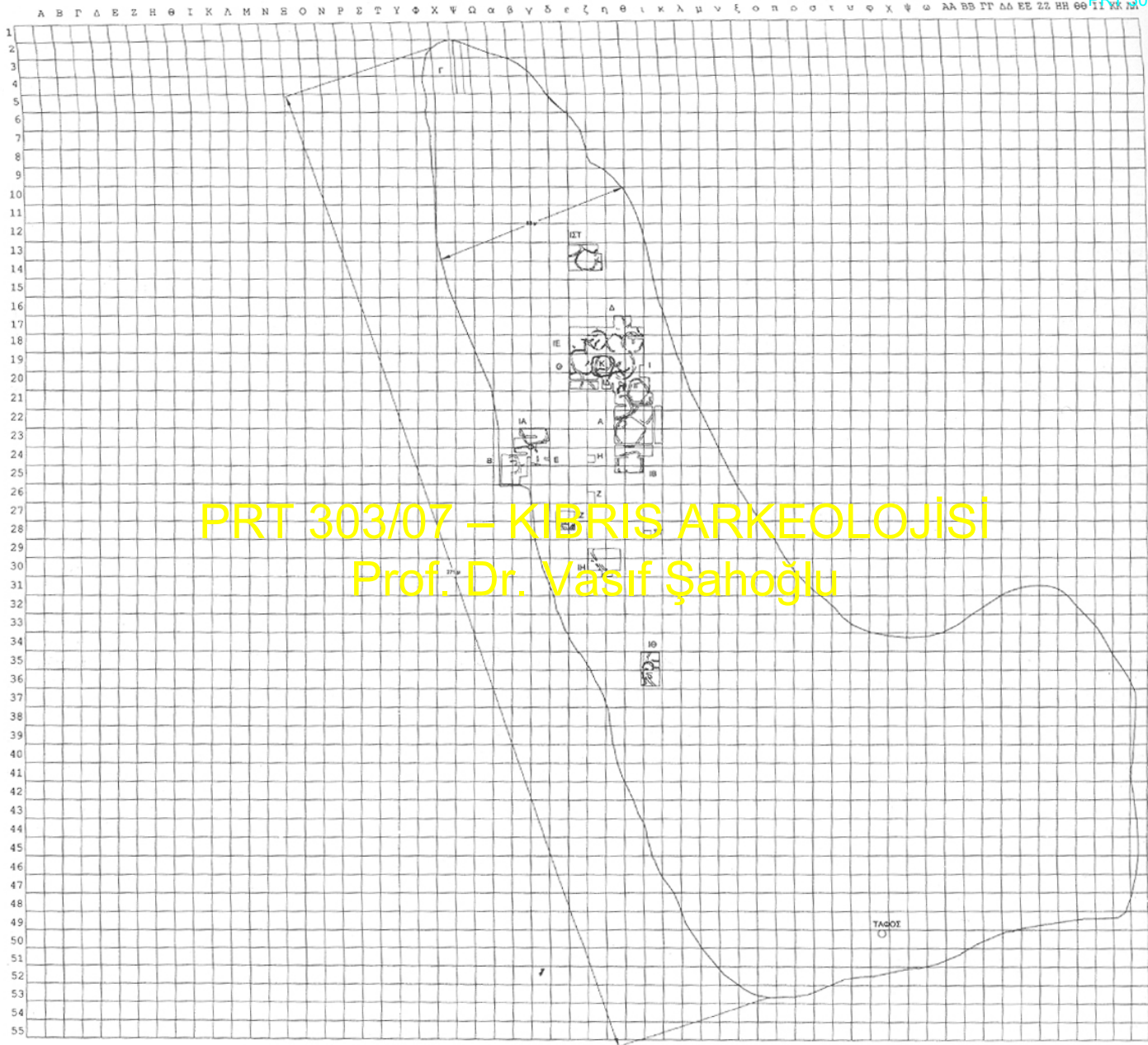
Kandou - Kouphovounos

Seramikli Neolitiğe ait adanın güneybatısında yer alan bir merkezdir.

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Kandou - Kouphovounos

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Hava Fotoğrafi, Kandou-Kouphouvounos

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Kandou-Kouphouvounos, K Alanı, Orta kısım

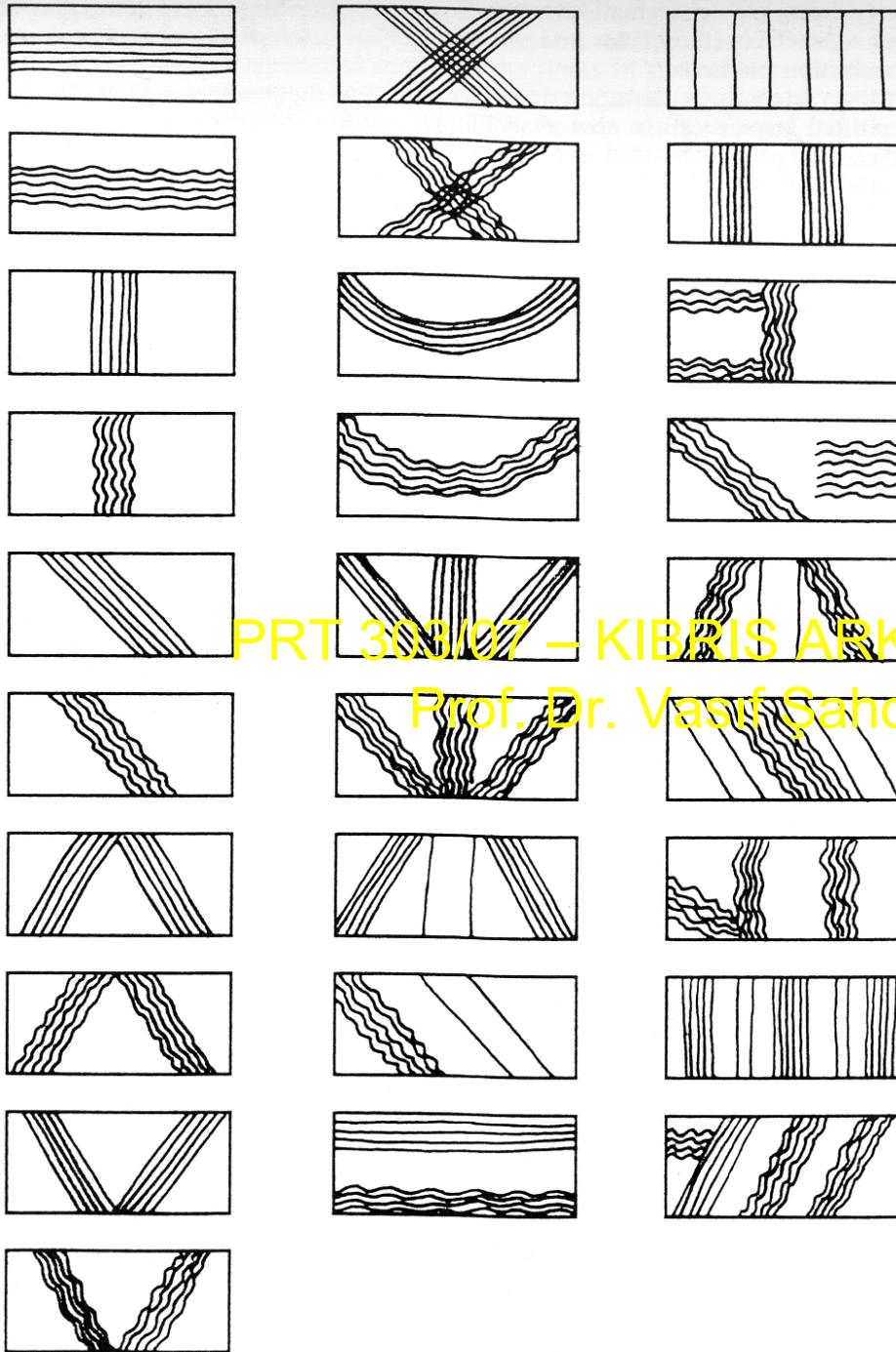
**Kandou-Kouphouvounos,
27 nolu ev içerisindeki
dairesel planlı ocak, IZ
Alanı, Güneybatı Kısım**

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

**Kandou-Kouphouvounos,
Sekiler, çukurlar ve ateş
yeri 3 nolu ev, A Alanı,
Orta kısım**

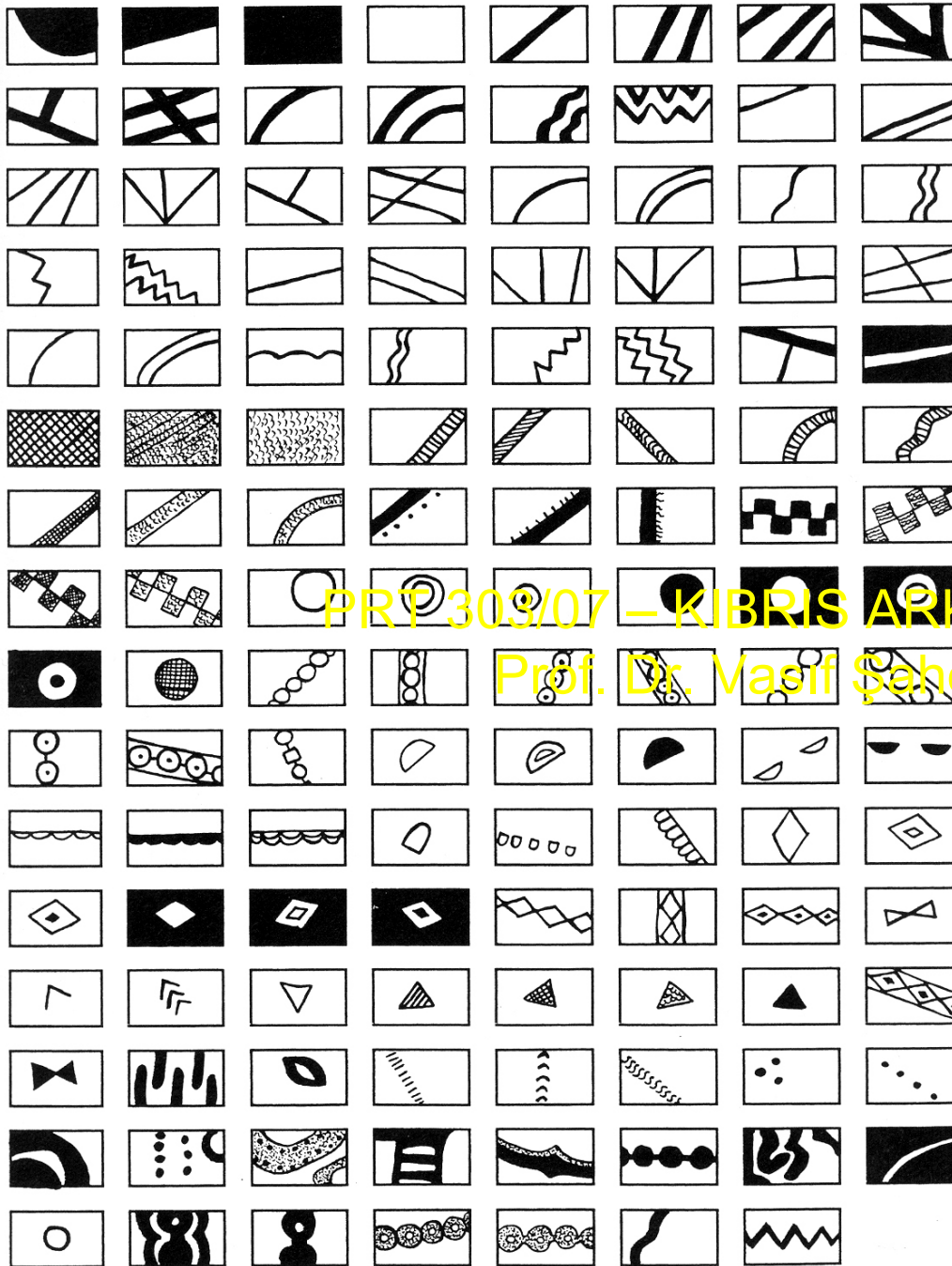

Kantou-Kouphovounos: Tarak bezeme motifleri

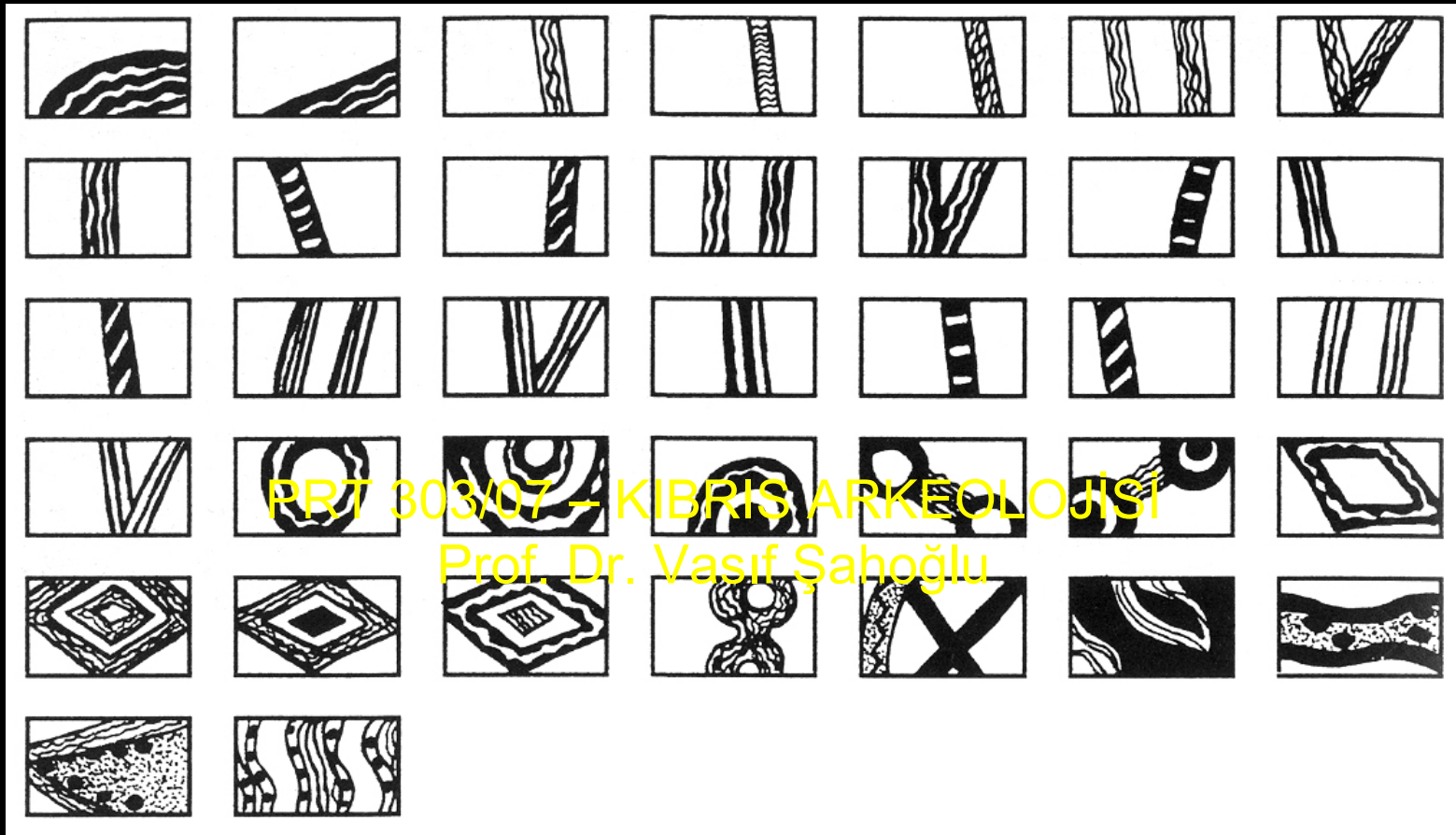

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Kantou-Kouphovounos: Beyaz üzerine kırmızı seramik motifleri.

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Kantou-Kouphouvounos, Beyaz üzerine kırmızı ve tarak bezeli seramik motifleri

**Kantou-Kouphovounos,
şematik antropomorfik
figürin**

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

**Kantou-Kouphovounos, taş
eşyalar. Çok sayıda pikrolit
örnek de bulunmuştur.**

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00039512/25

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

0 25 km

Cyprus - January 30, 2001 - MODIS/MODLAND/Desclo

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00039612/25

Kıbrıs'ın kuzey kıyısında yer alan Vrysi, Seramikli Neolitik Çağ'a Tarihlenir.
E. Peltenburg başkanlığındaki kazılar 1974 yılında sona ermiştir.

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00039712/25

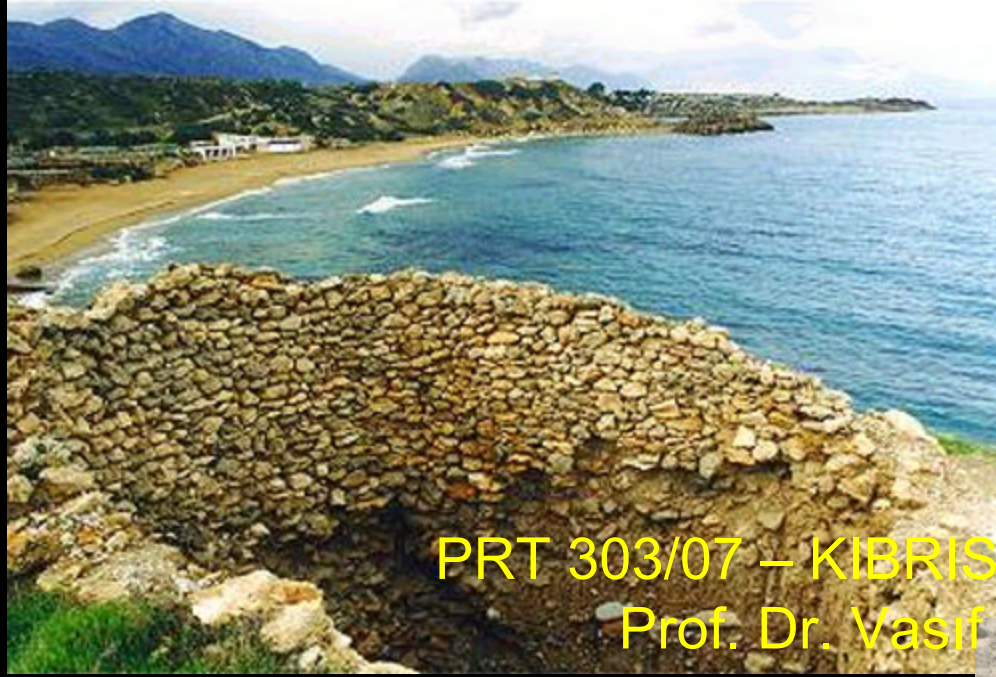

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ayios Epiktitos-Vrysi, Batı alanı.

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

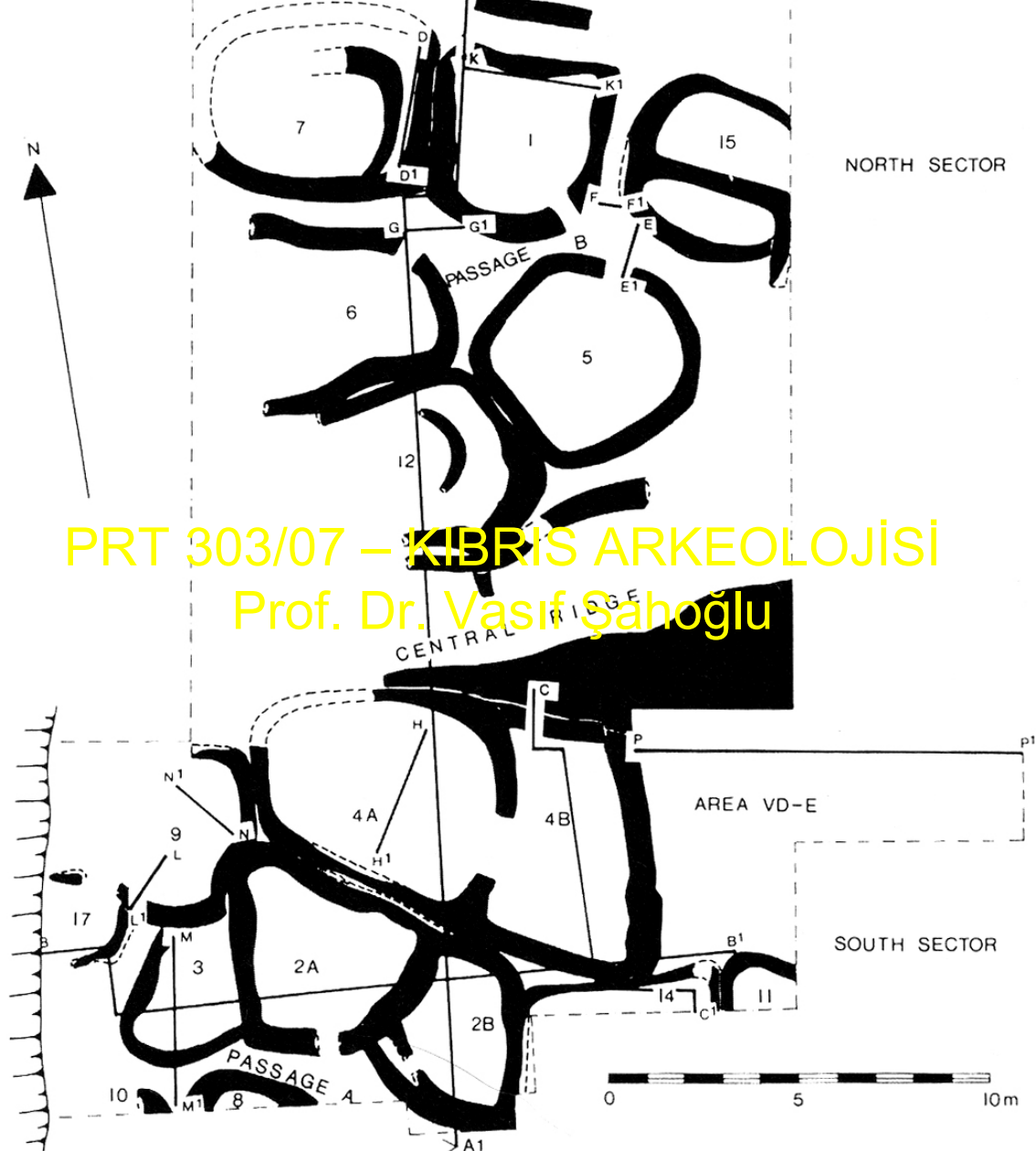
Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00039812/25

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

Ayios Epiktitos (Catalköy) - Vrysi

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

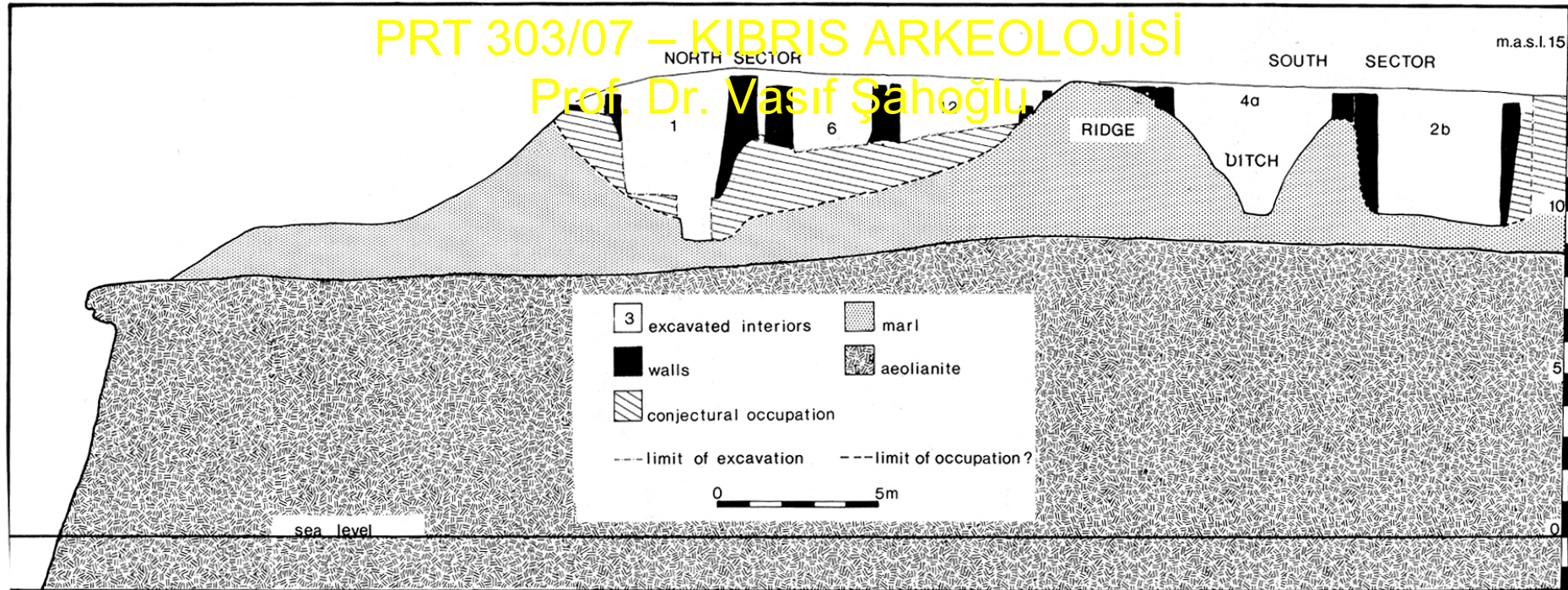
Ayios Epiktitos-Vrysi, Batı Alanı.

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

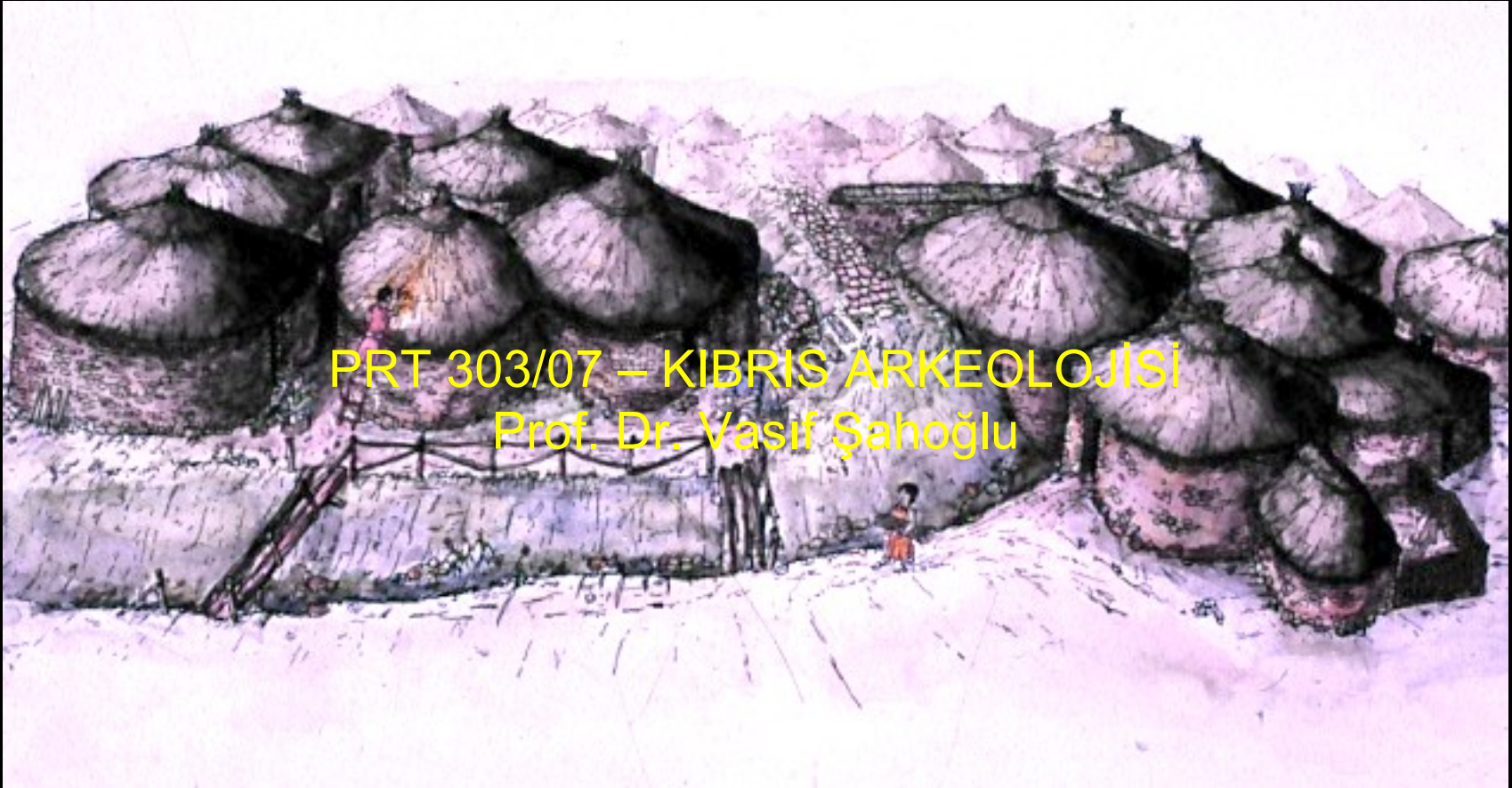

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

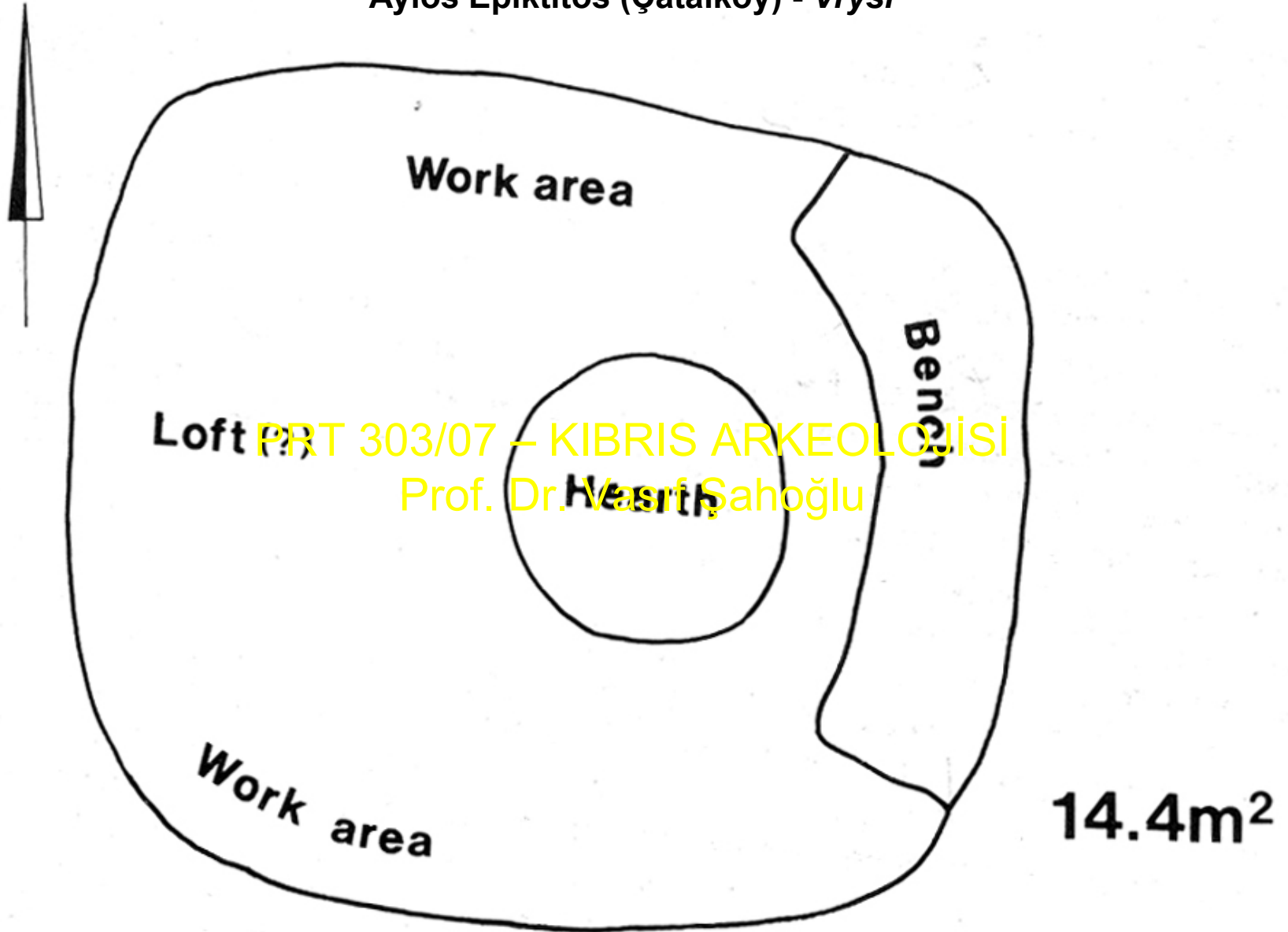

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

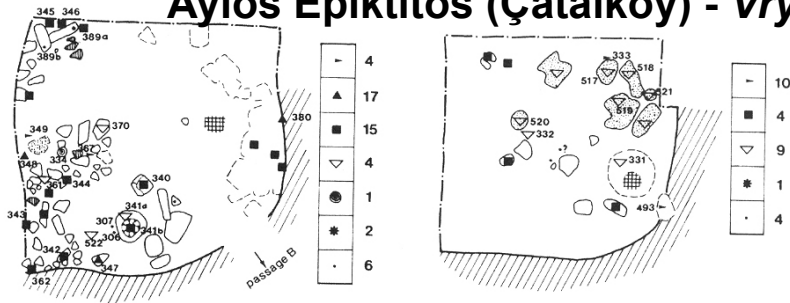

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

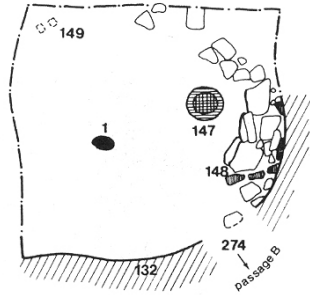

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

Floor 4a

Floor 5

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Plans of House 1. Floors 4a (planned abandonment) and 5 (unplanned abandonment).
Below: floor fixtures; above: on-floor discards. See fig. 6 for key.

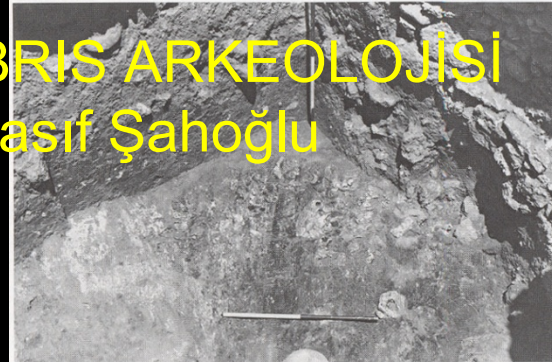
Key to symbols on plans

Artefacts

- SEWING tools: needles, awls, bodkins
- CUTTING tools of ground stone: axes, adzes, chisels, flaked tools, sharpeners
- GRINDING & HAMMERING tools: grinders, hammers, pestles, socketed stones, rubbers, querns
- CONTAINERS: pots (with or without area), troughs, stone bowls, lamps
- ADORNMENT: beads, pendants, toggles
- MATS/BASKETS
- DISCS of pottery, fully and incompletely pierced
- PLUGS of pottery
- CORES of chert and flint
- MISCELLANEOUS: e.g. bone and antler burnishers, hooks, sleeves and stone figurines
- 123 REGISTERED FIND NUMBER

Structures

- WALL with and without mud plaster; conjectured
- FLAGSTONE
- ORTHOSTAT
- PEBBLE PAVING
- POSTHOLE; POST MOULD or GHOST (also in Sections)
- FIREBOWL; with discoloured surround
- FIREPLACE
- FIXTURE POSITION
- MARL or other natural deposit
- LIMIT OF EXCAVATION
- 123 REGISTERED FEATURE NUMBER

↑ a. Roof reed silicates (white on left) and beams (dark) of destruction of House 1, Floor 5. Note crushed pottery (centre).

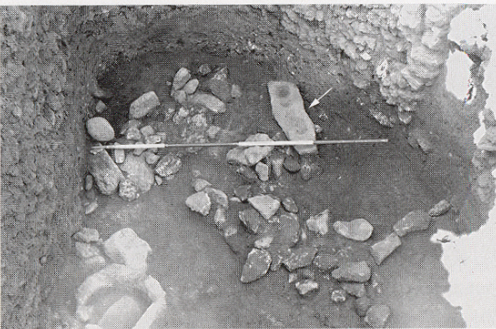

↑ b. Seats and hearth of House 1, Floors 4a and b.

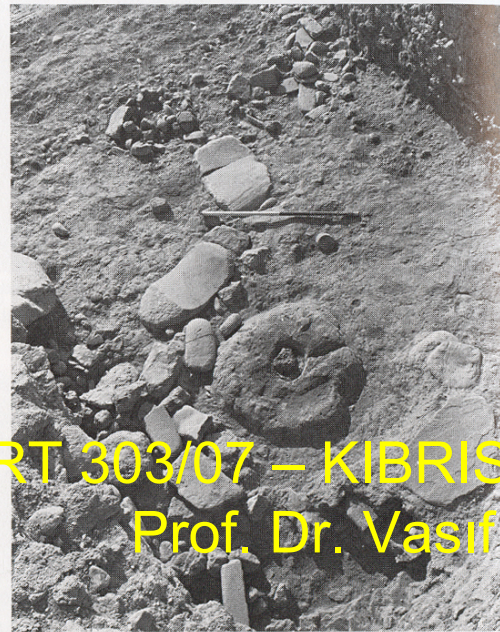
← c. On-floor material viewed from seats in fig. 3b. Upright ranging pole shows angle of posthole.

Ayios Epiktitos (Çataköy) - Vrysi

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

↑ a. On-floor material of House 2B, Floor 4a, south side.

↑ b. On-floor material of House 6, Floor 2. Hearth in centre.

← c. Cluster of cutting tools on House 5, Floor 2.

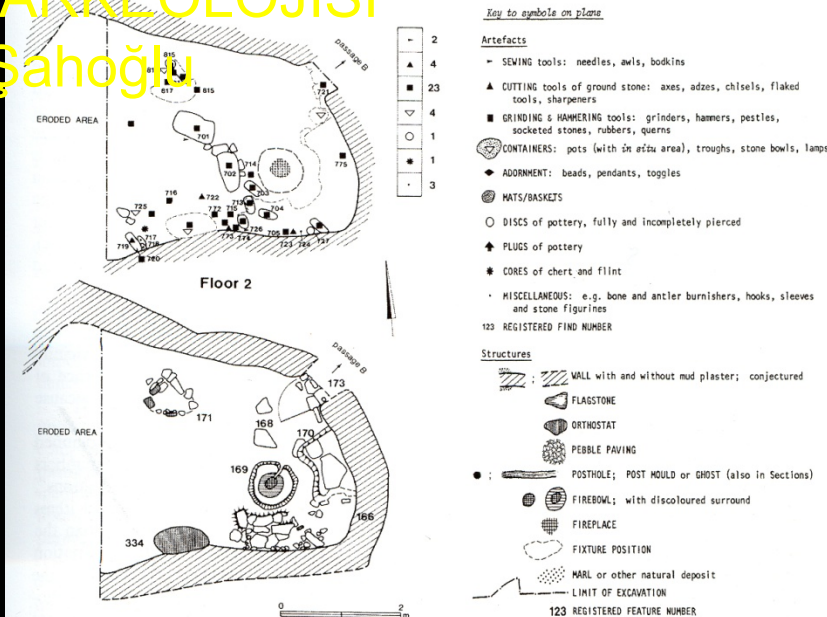
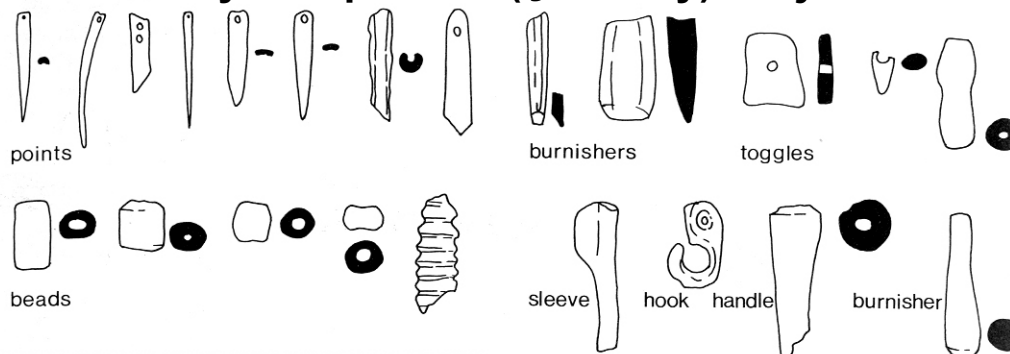
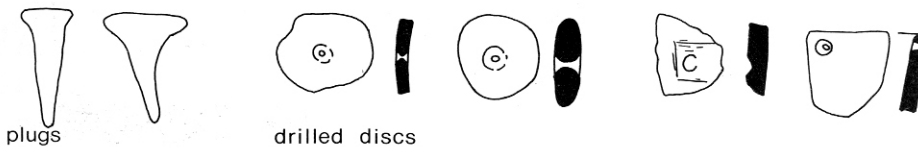

Fig. 6. — Plan of House 6.2 (planned abandonment). Below: floor fixtures; above: on-floor discards.

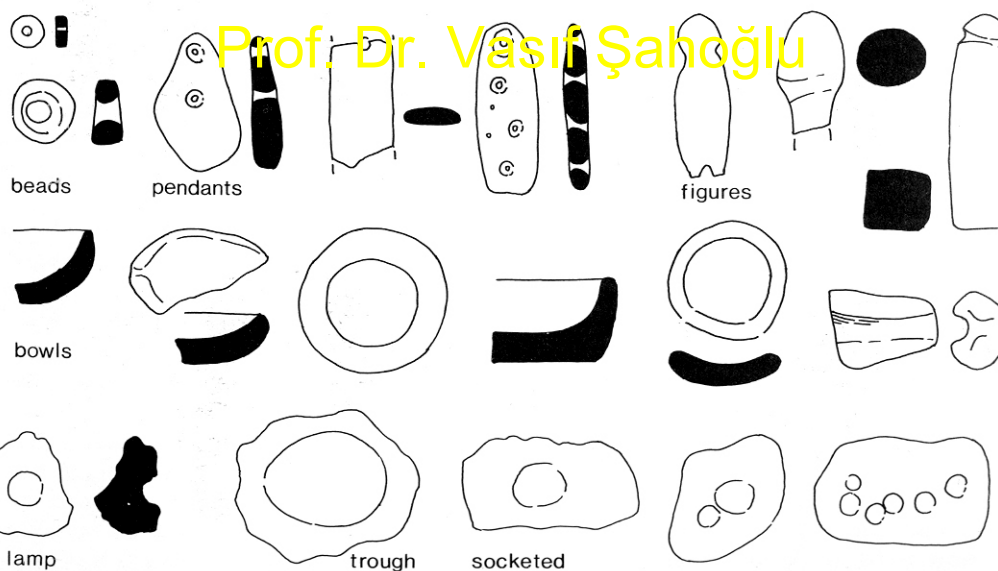
BONE AND ANTLER **Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi**

POTTERY

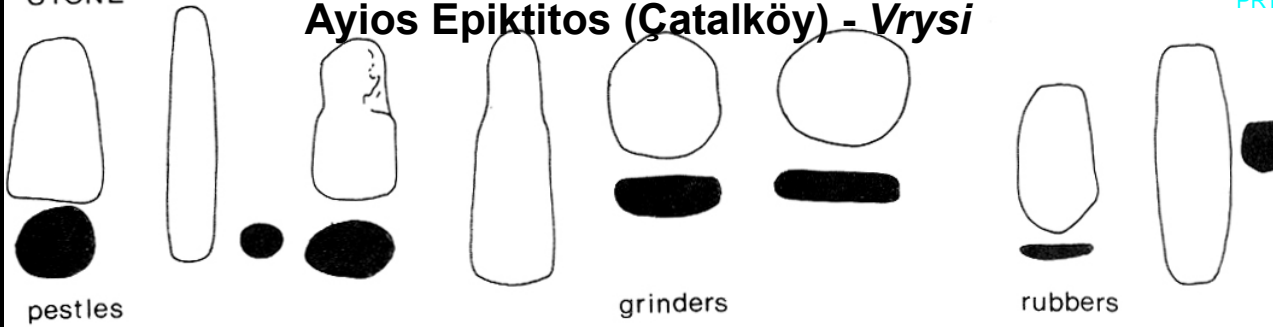
STONE

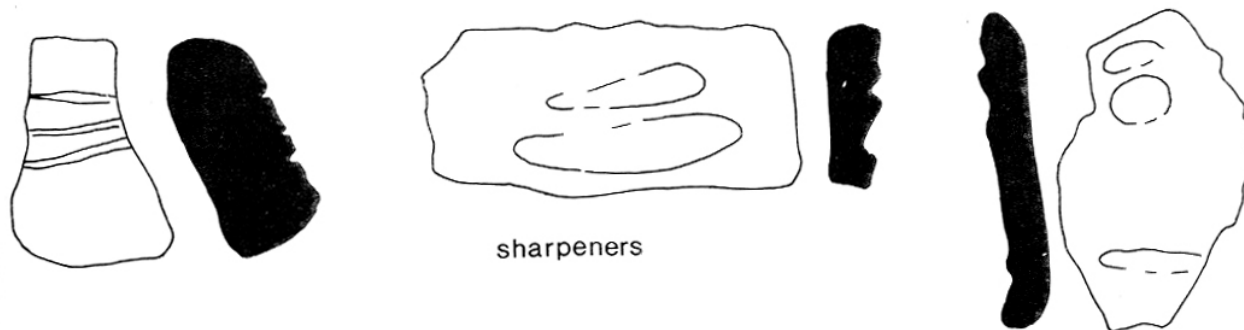
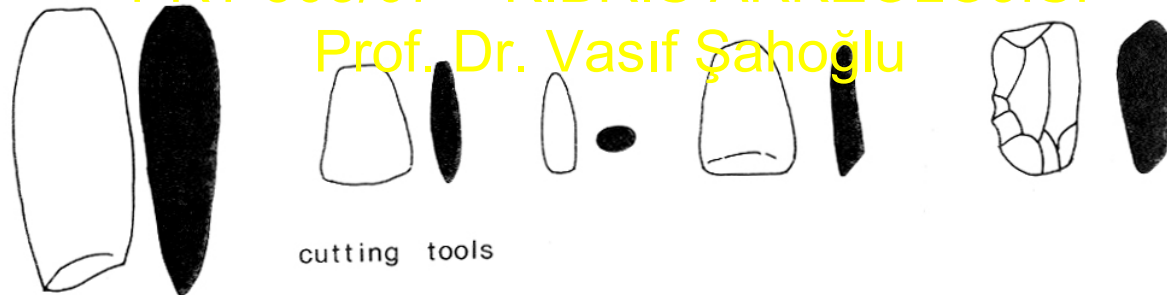
PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

STONE

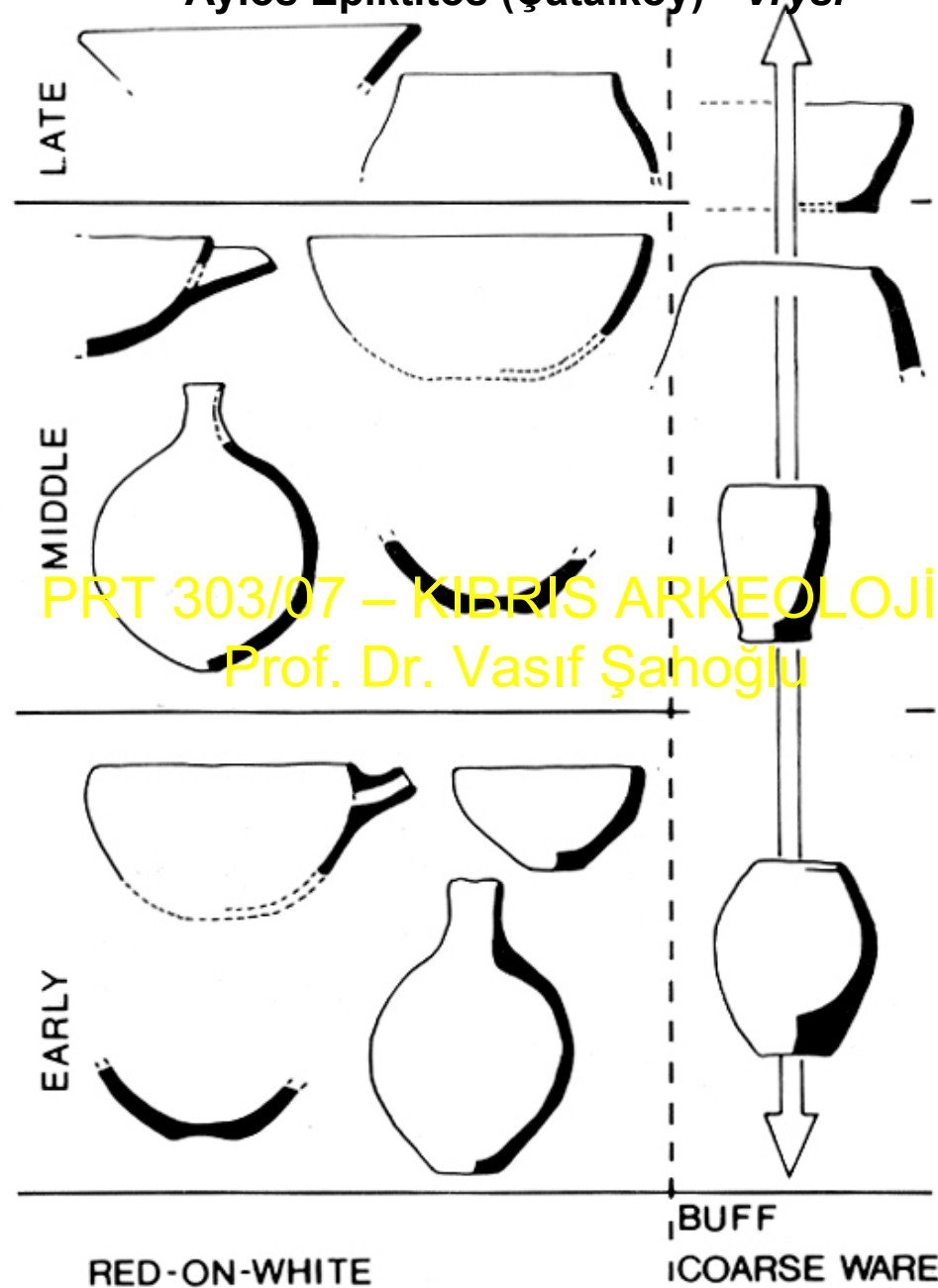
Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

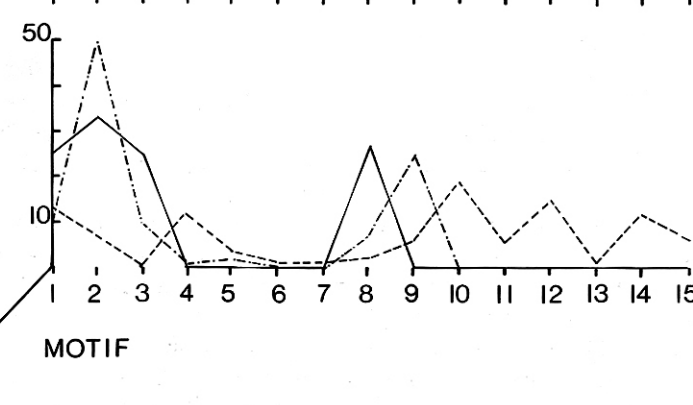
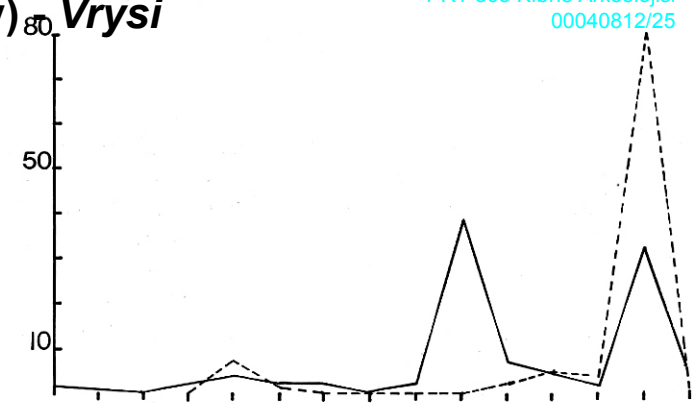
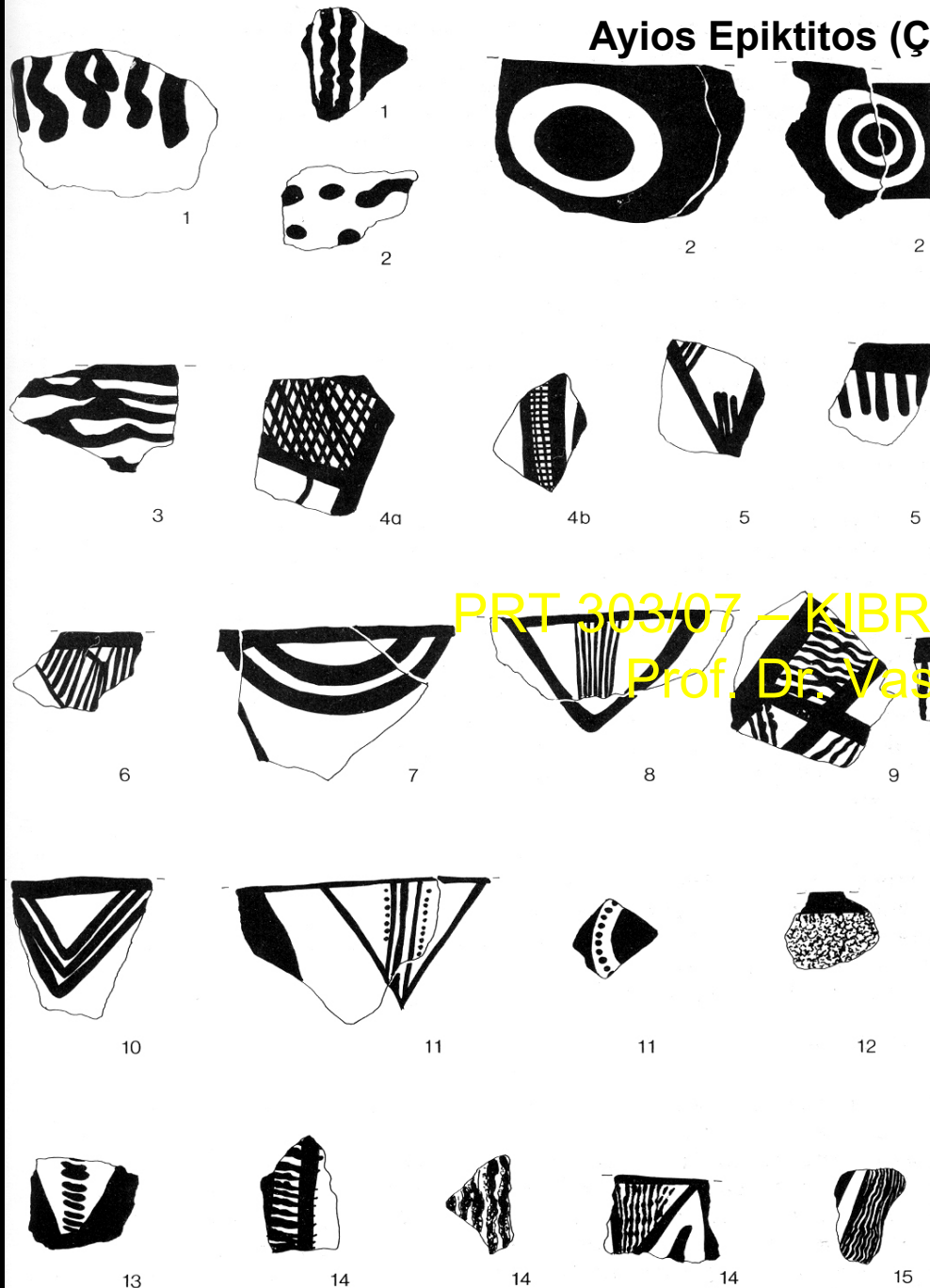
PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ayios Epiktitos (Çatalköy) - Vrysi

Ayios Epiktitos (Çatalköy) Vrysi

--- NORTH SECTOR — SOUTH SECTOR --- AREA VD-E

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

LATE

MIDDLE

EARLY

Kaynakça

Vrysi: A Subterranean
Settlement in Cyprus -
Excavations at Ayios
Epiktitos Vrysi, 1969-73

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Peltenburg, E.J.

Note: This is not the actual book cover

Klepini (Arapköy) - Troulli

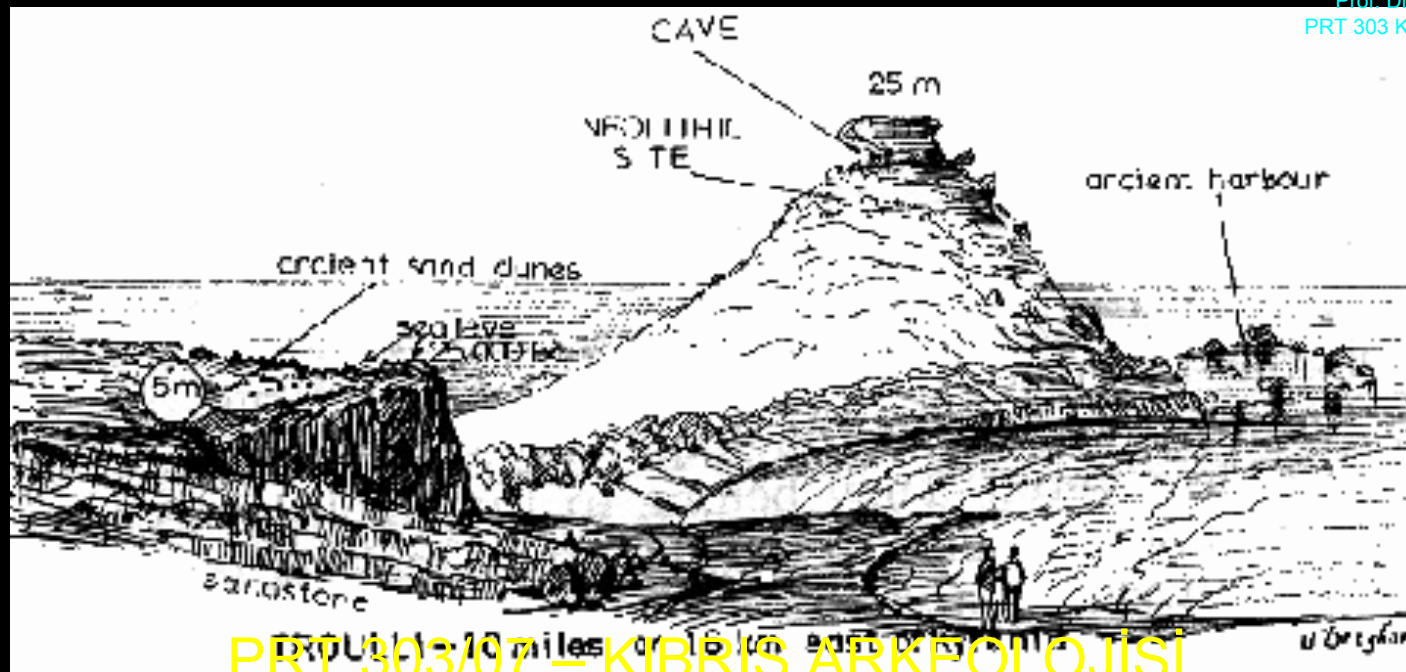
Orga (Kayalar) - Palialona

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Klepini (Arapköy) - Troulli

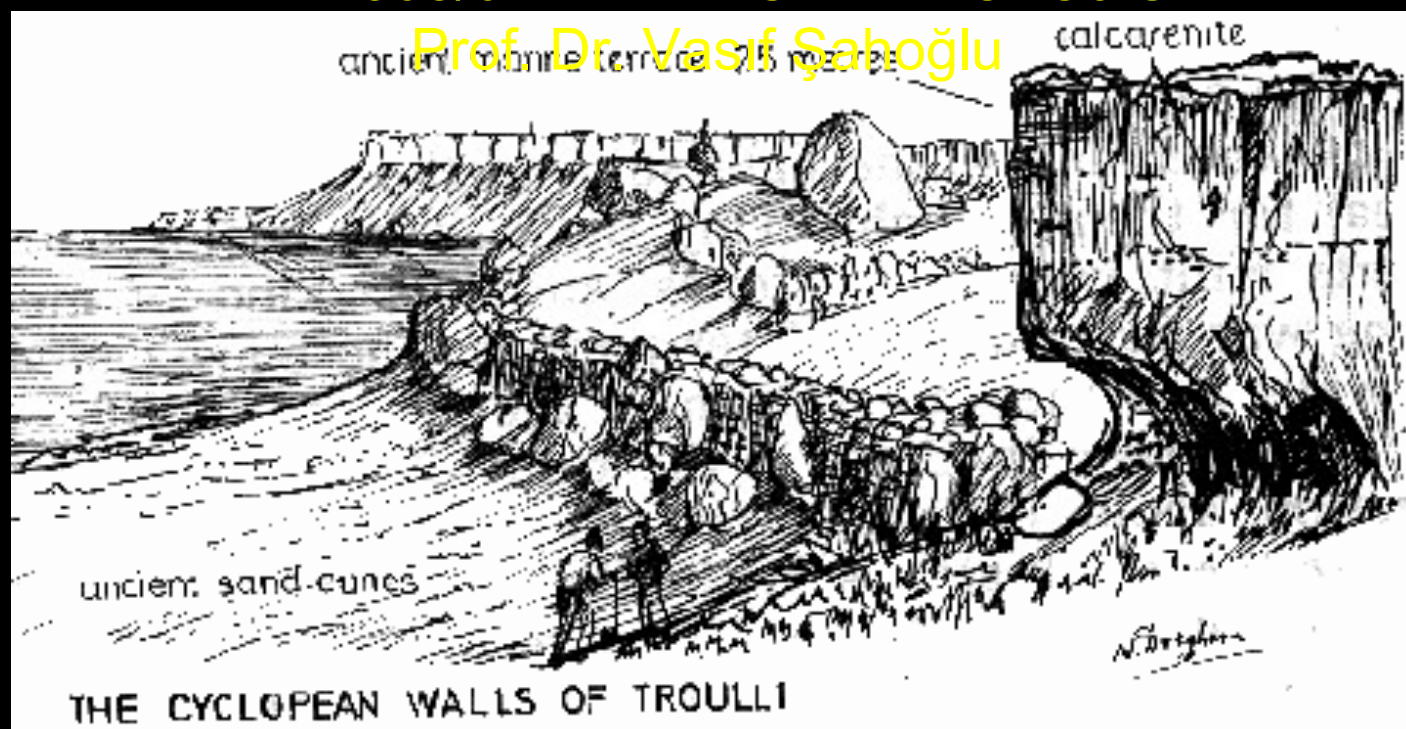

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

THE CYCLOPEAN WALLS OF TROULLI

**Klepini-Troulli ve Orga-Palialona
beyaz üzerine kırmızı seramik.**

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

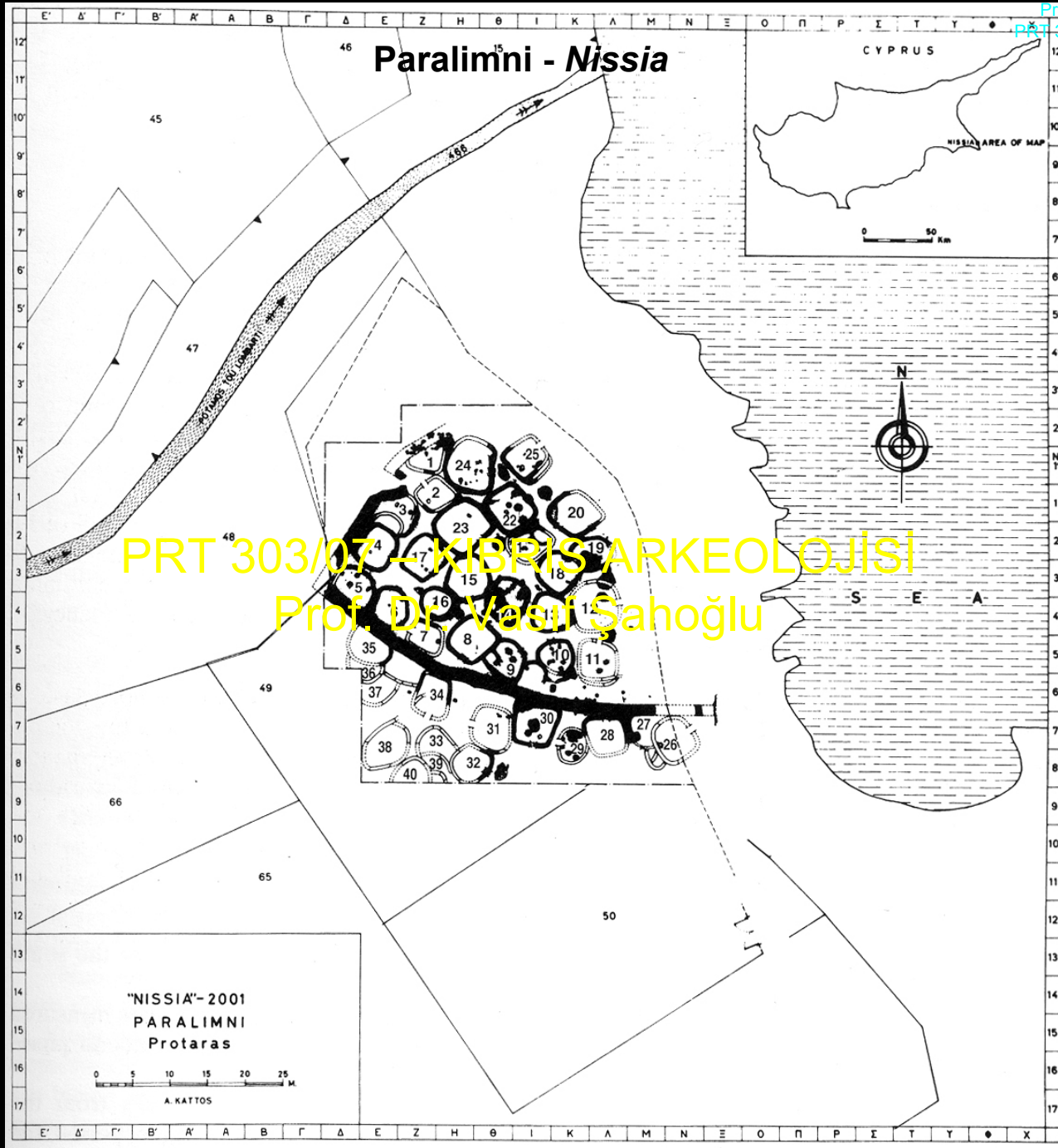

Paralimni - Nissia

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Paralimni - Nissia

PRT 303/07 — KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

Paralimni - Nissia

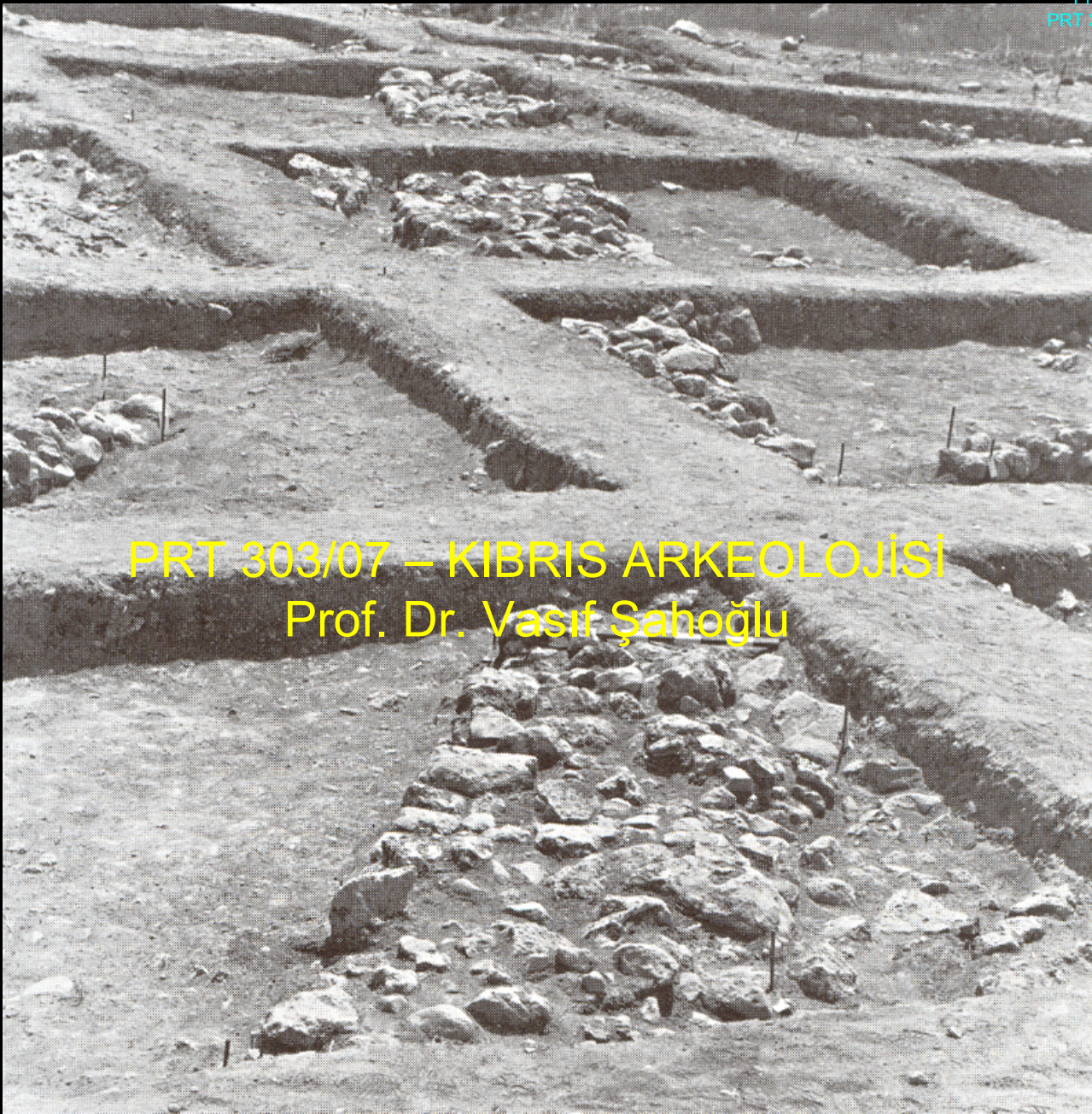

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Paralimni - Nissia

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Paralimni – Nissia , yerleşmeyi çevreleyen duvar

Seramik, Paralimni - Nissia

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Taş buluntular, Paralimni – Nissia.

KAYNAKÇA

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

FİMLER

<https://www.youtube.com/watch?v=FZ78Rw55cN0>

Khirokitia - Vounoi

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Khirokitia - Vounoi

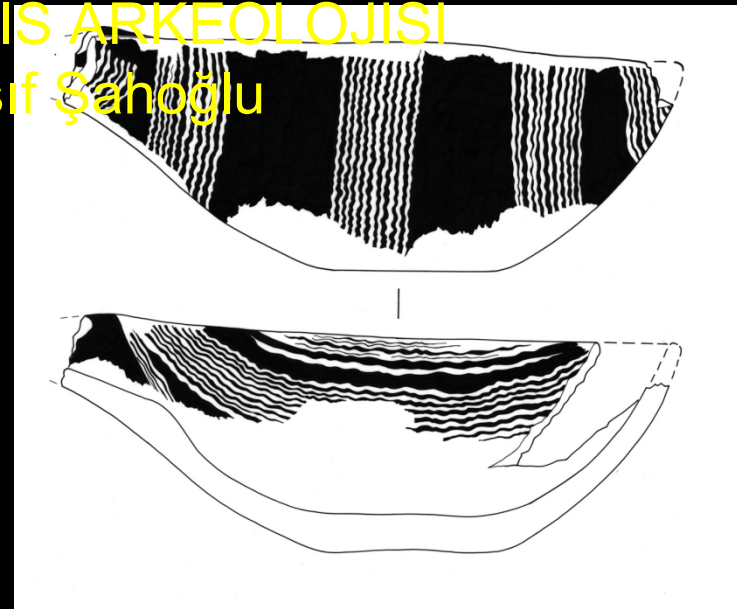
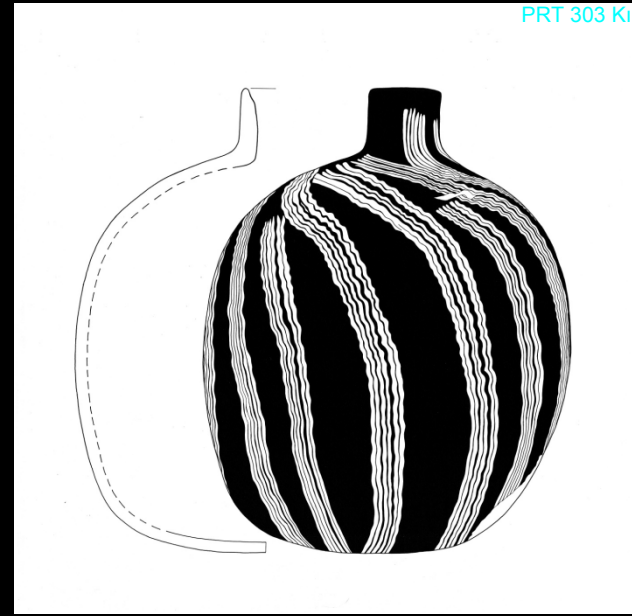
**Khrokitia-Vounoi, Beyaz üzerine
kırmızı, Tarak bezi ve boyalı;
tarak bezi seramik**

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

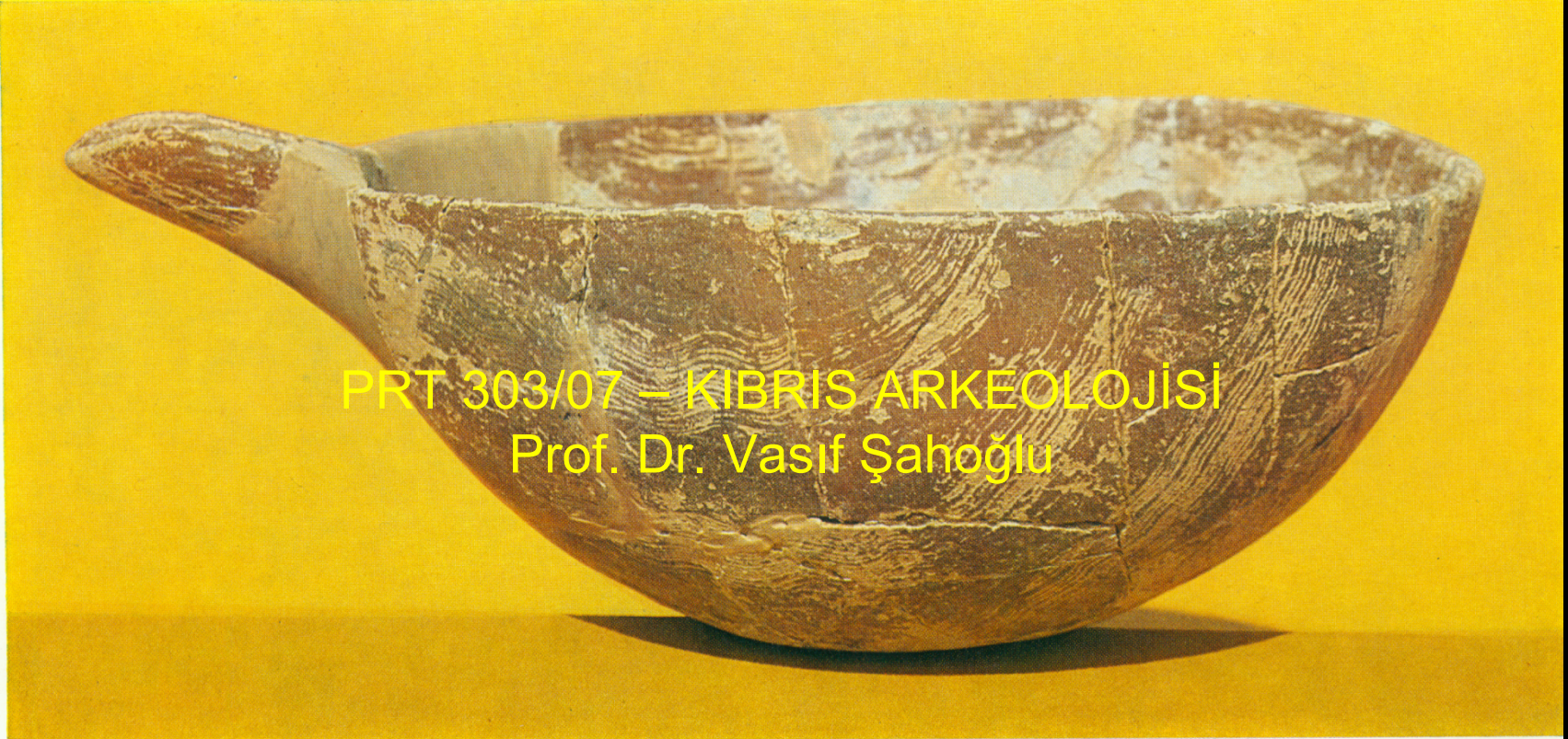
Kalavastos - Kokkinoyia

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Kalavastos - Kokkinoyia

**Kalavassos-Kokkinoyia, Beyaz üzerine kırmızı,
Tarak ve boyalı , tarak bezeli seramik.**

PRT 303/07 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

xxiv. Schale, aus Khirokitia, Zypern, Neolithikum II, um 3500/3000 v. Chr.; Nikosia